

STENOGRAFSKE BELEŠKE

NARODNE SKUPŠTINE

KRALJEVINE JUGOSLAVIJE

GODINA 5

BEOGRAD 1936 GODINE

KNJIGA 2

XV REDOVNI SASTANAK

NARODNE SKUPŠTINE

KRALJEVINE JUGOSLAVIJE

DRŽAN 25 FEBRUARA 1936 GODINE U BEOGRADU

PRETSEDAVAO

PRETSEDNIK

STEVAN ĆIRIĆ

SEKRETAR

ALEKSANDAR LAZAREVIĆ

Prisutni g. g. Ministri: Pretsednik Ministarskog saveta i Ministar inostranih poslova dr. Milan M. Stojadinović; Ministar bez portfelja dr. Šefkija Behmen; Ministar poljoprivrede Svetozar Stanković; Ministar socijalne politike i narodnog zdravlja i zastupnik Ministra fizičkog vaspitanja naroda Dragiša Cvetković; Ministar trgovine i industrije dr. Milan Vrbanić; Ministar građevina dr. Marko Kožul; Ministar prosvete Dobrovoje Stošović; Ministar finansija Dušan Letica; Ministar pravde dr. Mile Miškulin; Ministar pošta, telegrafa i telefona dr. Branko Kaluderčić; Ministar bez portfelja dr. Miho Krek.

POČETAK U 10.50 ČASOVA

SADRŽAJ:

Pre dnevnog reda: 1 — Čitanje i usvajanje zapisnika XIV redovnog sastanka;

2 — Saopštenje predloga rezolucije dr. Janka Baričevića i drugova, narodnih poslanika, da se u buduću ne cenzurišu i ne zabranjuju u štampi govori narodnih poslanika, držani u Narodnoj skupštini i odbijanje hitnosti;

3 — Saopštenje predloga zakona dr. Mirka Kosića i drugova, narodnih poslanika, o privremenom oslobođenju poreza na zemljište agrarnih subjekata, koji po dosadašnjim zakonima nisu uživali to oslobođenje, kao i o otpisu njihove dužne poreze na zemljišta dodeljena im u svrhu sprovođenja agrarne reforme i odbijanje hitnosti;

4 — Saopštenje predloga zakona dr. Mirka Kosića i drugova, narodnih poslanika, o izmenama i dopunama Zakona o likvidaciji agrarne reforme na velikim posedi od 19 juna 1931 god. sa izmenama i dopunama od 6 decembra 1931 god. i 24 juna 1933 god. i odbijanje hitnosti;

5 — Saopštenje Uredbe Ministarskog saveta o izmeni Uredbe o prekidu zastarelosti zemljoradničkih menica;

6 — Saopštenje izveštaja većine i manjine Finansijskog odbora o predlogu budžeta državnih prihoda i rashoda sa finansijskim zakonom za budžetsku 1936/37 godinu;

7 — Saopštenje rezolucije većine Finansijskog odbora o stavu zauzetom prema predlogu budžeta i finansijskog zakona za 1936/37 godinu;

8 — Saopštenje izveštaja Verifikacionog odbora po pitanju otvaranja stečaja Milanu Mijiću, narodnom poslaniku;

9 — Saopštenje molbi za bolovanja i odsustva narodnih poslanika;

10 — Saopštenje zahteva Ministra pravde o izdavanju sudu narodnih poslanika;

11 — Saopštenje o podnošenju interpelacija narodnih poslanika: Milana Božića i drugova na Pretsednika Ministarskog saveta o zabrani štampanja u novinama rezolucije Jugoslovenske nacionalne stranke i usvajanje prvenstva; Milenka Glišića na Pretsednika Ministarskog saveta, Ministra trgovine i industrije i Ministra socijalne politike i narodnog zdravlja o zaštiti malih zanatlija, o izmeni Zakona o radnjama u vezi sa firmom „Bata” i o zabrani prodaje gumenih opanaka i usvajanje prvenstva; Sekule Zečevića na Ministra poljoprivrede o snabdevanju naroda u Srezu nevesinjskom sa semenom jarog ječma i krompira i usvajanje prvenstva; dr. Uroša Stajića na Ministra prosvete o povraćaju gimnazije u Caribrodu i usvajanje prvenstva; dr. Uroša Stajića na Ministra građevina o izgradnji puteva u Srezu caribrodskom i usvajanje prvenstva; Albina Komana i drugova na Ministra saobraćaja o zapošljavanju radnika na železničkim prugama;

12 — Saopštenje g. Pretsednika Ministarskog saveta, da je uputio nadležnim Ministrima interpelacije narodnih poslanika i to: Borivoja Đurića i drugova; Dragiše Stojadinovića i drugova (tri); dr. Avde Hasanbegovića i drugova (dve); Riste Grdića, Manfreda Paštrovića, Ivana Prekoršeka i drugova, Vojislava Lazića, Đorda Jevtića, Vasilija Trbića (dve), Živka Danilovića i drugova (dve), dr. Živojina Popovića i drugova, Dušana Ivančevića, Milana Božića, Rudolfa Pleskovića i drugova i Živojina Rafailovića;

13 — Saopštenje Ministra unutrašnjih poslova da će odgovoriti kada bude prikupio potrebne podatke na interpelacije narodnih poslanika: dr. Živojina M. Popovića i drugova, Koste Aleksića i Živka Danilovića; saopštenje Ministra saobraćaja da će odgovoriti na interpelaciju Đorda Jevtića kada bude stavljena na dnevni red; saopštenje Ministra socijalne politike i narodnog zdravlja da će odgovoriti na interpelaciju Đorda Jevtića kada bude stavljena na dnevni red;

14 — Saopštenje molbi i žalbi;
 15 — Saopštenje raznih akata;
 16 — Odgovor Pretsednika Narodne skupštine na kratka pitanja narodnih poslanika: Vojislava Lazića, Mite Dimitrijevića i Dragiše Stojadinovića (skinuto s dnevnog reda pošto imenovani nisu bili prisutni).

Govornici: Pretsednik Narodne skupštine Stevan Ćirić (12 puta); Sekretar Narodne skupštine Aleksandar Lazarević (2 puta); dr. Janko Baričević (2 puta), Vojislav Lazić (2 puta), Nikola Kabalin, dr. Sulejman Hafizadić, Sekretar Narodne skupštine Ante Kovač, Sekretar Narodne skupštine Vojislav Nenadić, Sekretar Narodne skupštine Mustafa Mulalić, Miliwoje Perić, Mita Dimitrijević, Nikola Preka, dr. Vojislav Janjić, Pretsednik Ministarskog saveta i Ministar inostranih poslova dr. Milan M. Stojadinović (2 puta), Ministar poljoprivrede Svetozar Stanković, Ministar građevina dr. Marko Kožul.

Dnevni red: Nastavak pretresa predloga trgovačkog zakona (na osnovu § 31 Poslovnika skinut je sa dnevnog reda).

Pretsednik Stevan Ćirić: Gospodo narodni poslanici, otvaram XV redovni sastanak Narodne skupštine. Molim gospodina sekretara da pročita zapisnik XIV redovnog sastanka od 18 februara 1936 godine.

Sekretar Aleksandar Lazarević pročita zapisnik XIV redovnog sastanka.

Pretsednik Stevan Ćirić: Ima li ko od gospode narodnih poslanika da učini kakvu primedbu na zapisnik? (*Dr. Janko Baričević:* Molim reč.) Ima reč g. dr. Janko Baričević.

Dr. Janko Baričević: Gospodo narodni poslanici, ja ću se striktno držati predmeta o kome je reč, a to je primedba na zapisnik. Gospodin sekretar pročitao je zapisnik u kome imade stav, dopustite da ga ponovno pročitam: „Za vreme saopštenja ovoga predloga, t. j. predloga g. Ministra finansija Letice, javio se za reč po povredi Poslovnika narodni poslanik g. Nikola Kabalin, ali kako se g. Kabalin nije odazvao pozivu predsedavajućeg da govori, predsednik g. Stevan Ćirić, smatrajući da je ovim g. Kabalin odustao od tražene reči, stavio je predlog Kraljevske vlade na glasanje. I Narodna skupština, glasajući sedenjem i ustajanjem, većinom prima traženu hitnost.”

Tvrdim odlučno da ovakvo činjenično stanje ne odgovara istini i ne odgovara događajima, koji su se na zadnjoj sednici Narodne skupštine odigrali. Prema tome zapisnik u ovome svome delu ne odgovara tačnosti i ne odgovara pravom toku sednice, zadnje sednice Narodne skupštine.

Dogodilo se sasvim suprotno. Za vreme čitanja predloga g. Ministra finansija, naročito pri kraju, u ovoj sali, u ovoj Narodnoj skupštini, bila je takva buka i galama, da se nije mogla da čuje niti jedna reč. (*Prigovori na desnici.*) Naročito, gospodo, ja to tvrdim, ovo je previše važno pitanje da bi se moglo raspravljati upadicama, ako ga imamo raspravljati, onda ga raspravljajmo sa ovoga mesta, jer se ovde radi o dostojanstvu i časti ove Narodne skupštine.

Gospodo narodni poslanici — da nastavim gde sam stao — zadnji deo predloga g. Ministra finansija uopšte nije mogao niko u ovoj Narodnoj skupštini da čuje. Čim je završeno čitanje toga predloga, vika i galama bila je na tako visokom stepenu, da poslanici nisu mogli ni jedan drugoga da čuju, a kamo li da bi se čulo ono, što se sa predsedničke stolice govorilo. U onom momentu, kada je završeno čitanje toga predloga, levica je ustala i poletela prema ovim klupama, a toga istoga momenta Vlada je ustala i uzmakla na ona vrata, i istodobno g. predsednik Stevan Ćirić ustao je bled i otišao.

To je, gospodo, činjeničko stanje. Ne samo to, nego nije bilo uopšte glasanja. To ću da dokažem, gospodo narodni poslanici dokumentovano. (*Prigovori sa desnice.*) Ja govorim o činjenicama, koje tvrdim, a vi ako hoćete, sa ovoga mesta dokažite protivno.

Ja tvrdim da je tečaj bio ovakav. G. Stevan Ćirić je izgovorio reči: „Stavljam predlog Ministra finansija na glasanje”. Te reči čuli su samo oni, koji su bili u njegovoj neposrednoj blizini, ali onoga momenta narodni poslanici bili su već na ovoj strani i jurili prema ministarskim stolicama i tribini predsedničkoj, i onoga časa je bilo svršeno sve. U dokaz toga pozivam se na sekretare u Narodnoj skupštini g.g. Acu Lazarevića, Antu Kovača, Nenadića i Mulalića, a isto tako i na sve potpredsednike ove Narodne skupštine.

Gospodo narodni poslanici, ako mi ostanemo kod ovoga, iako ova strana (*Pokazuje na desnicu*) preglašavanjem primi ovaj zapisnik, onda će se utvrditi da nije samo Pretsedništvo ove Skupštine napravilo falsifikat nego da taj falsifikat svojim autoritetom i snagom potvrđuje i prima ova strana Narodne skupštine. (*Pokazuje na desnicu. — Žagor.*) Gospodo narodni poslanici, postoje u Poslovniku drugi načini i druga sretstva da se proturi volja eventualne većine, ali Narodno predstavništvo, u prvom redu Narodna skupština, imade da provede tu svoju volju na način, koji ne dira u čast same Narode skupštine i koji ne dira ni u obraz svakoga pojedinca od nas... (*Odobranje i pljeskanje na levici.*)... jer u koliko je svaki pojedinac od nas dio časti, obraza i dostojanstva Narodne skupštine, u toliko je on nosilac svoga obraza, svoga poštenja i svoga ličnog dostojanstva. Gospodo narodni poslanici, ja ovoga momenta ne mogu još da verujem da će ova strana ove visoke Kuće primiti na svoja leđa, da će primiti na svoju dušu, na svoju savest i čast, da pokriva to što nema premca u istoriji parlamentarizma. (*Odobranje i pljeskanje na levici.*)

Ja konkretiziram svoju primedbu na zapisnik time da pozivam g. sekretara da moju primedbu primi, da onamo uopšte nije bilo glasanje sedenjem i ustajanjem i da uopšte predsedavajući te reči nije izrekao osim reči: „Stavljam na glasanje”, a tu moju tvrdnju potvrđujem time, što tvrdim da u stenografskim beleškama zadnje sednice taj događaj biva opisan ovako. G. Ćirić kaže: „Ko je „za” neka sedi, a ko je „protiv” neka ustane.”

Dakle glasanje sasvim protivno samim propisima Poslovnika. To je najbolji dokaz da i onda kad se to dešavalo, predsedavajući nije to kazao, nego da je to učinjeno naknadno i da su činovnici po njegovom nalogu to učinili.

Gospodo narodni poslanici, neka se ne zaboravi: Narodna skupština može sve vršiti, ali falsifikat ne može da vrši. (*Uzvici na desnici: Tako jel!*) Ako narodni izabranici budu turali svoju volju sa falsifikatima, onda ne znam šta će biti od ovog naroda i ove zemlje. (*Odobranje na levici.*)

Još samo jednu reč, g. sekretara Damića nisam spomenuo, što g. Damić onoga dana nije bio prisutan sednici Narodne skupštine, jer je bio na pogrebu jednoga svoga prijatelja.

Pretsednik Stevan Ćirić: Ima reč g. Vojislav Lazić da učini primedbu na zapisnik.

Vojislav Lazić: Gospodo, ja hoću samo u nekoliko da dopunim primedbe koje je učinio naš drug

g. Baričević. Ja smatram da je sve ono što je on ovde izložio tačno i da mi, posle njegovog izlaganja, nemamo potrebe da i dalje o ovoj stvari razgovaramo već da treba da tražimo da Narodna skupština odbaci ovaj zapisnik ovakav kakav je, pa da se napiše drugi zapisnik onakav kakav u stvari treba da bude i da nam izloži tok sednice onakav kakav je on u istini bio. A u istini je bilo to da glasanje nije ni bilo. I, gospodo, ako se sada pokuša da kaže i da se zapisnikom konstatuje da je glasanje bilo i ako ga stvarno nije bilo, onda se čini jedan krupan prešedan, jedan prešedan koji dosada u ovome Domu nije učinjen. Ja, gospodo, naročito apelujem na g. Predsednika i Predsedništvo. Predsedništvo Skupštine ne sme biti izvršilac volje Kraljevske vlade, i ako ova vlada ide potpuno u jedan sunovrat. Gospodo, Predsedništvo mora biti razborito. Predsedništvo je Predsedništvo i levice i desnice i ne sme se staviti samo na stranu desnice i biti žandar prema levlci. Još su, gospodo, sprovedeni budžeti u ovome Domu i ranije i znam vrlo dobro da je, kadgod je dolazilo do toga, vlada uvek tražila puta i načina da se zadovolji i levica, da se vidi šta ona traži od budžeta i šta ona zahteva. Tako se radilo kod nas do sada ali ovoga puta hoće da se dode do jednoga budžeta putem nasilja. I za to ja, slažući se sa predlogom g. predgovornika, predlažem ovo što sam već kazao: da se ovaj zapisnik odbaci, pa molim i g. sekretara da primi naše primedbe a i skupštinsku većinu da i ona te iste primedbe primi. Ako, gospodo, želite jedan parlamentarni rad, ako želite iskren rad, onda vam je dužnost da to učinite. A ako želite jedan nasilan rad, onda ćete morati povući i konzekvence za ono što će naići iza toga nasilnog rada. Jer, jedno nasilje koje bi vi pokušali da izvedete, izazvaće revolt na drugoj strani koja ne može dopustiti da se prema njoj vrši nasilje. Ja sam, gospodo, dužan da vas upozorim na to, da o tome dobro promislite. A mi već imamo ovde presedana učinjenih u Skupštini. Prvi je presedan učinjen 20 oktobra, kada je u Skupštini izabrano časništvo protivno vladinoj kandidaciji. Tom prilikom Vlada je izgubila, njen kandidat nije izabran već je izabran kandidat opozicije, ali je ona prešla preko toga. To je bio prvi presedan.

Predsednik Stevan Ćirić: Gospodine poslanice, to nije primedba na zapisnik.

Vojislav Lazić (nastavlja): Hoću da tražim umirenje duhova u ovome Domu, da ne dode do nemira koje niko ne želi. Kad je opozicija zahtevala rešenje seljačkih dugova pre budžeta, vi ste to kategorički odbili, izvrdali ste i kazali: To će i sama Vlada učiniti. Međutim, približuje se vreme kada će budžet biti izglasan, a to se pitanje još ne rešava. Znači, opet se opoziciji ne izlazi u susret. Sada dolazi i treći presedan: u Finansijskom odboru Vlada ostaje u manjini ali ona ni ovoga puta

Predsednik Stevan Ćirić: Gospodine poslanice, upozoravam Vas da to nije primedba na zapisnik.

Vojislav Lazić (nastavlja): Vlada u mesto da povuče konzekvence iz toga i da podnese ostavku, da da mesto vladi koja može sprovesti budžet u Finansijskom odboru, ona pribegava jednom drugom sretstvu, ona pribegava sretstvu nasilja: podnosi jedan akt da se dezavuiše Finansijski odbor, da ga potpuno uništi, i traži da se njemu ostavi rok od tri dana, da za tri dana pregleda ceo državni budžet. Molim vas, gospodo, to se protivi i pozitivnim odredbama Ustava.

Predsednik Stevan Ćirić: Gospodine narodni poslanice, to nije primedba na zapisnik.

Vojislav Lazić (nastavlja): Gospodo, da je to glasanje prošli put teklo pravilno opet bi bilo nezakonito, jer ne može da se ostavi Finansijskom odboru rok od tri dana, jer se to protivi § 63 Poslovnika. U § 63 Poslovnika govori se drugo. Tamo postoji specijalna odredba kako se postupa sa budžetom. Ne može se upotrebiti prema Finansijskom odboru rok od tri dana, dakle skraćen rok prema budžetu, koji se upotrebljava prema običnim podnetim zakonima. I zato i da je to glasanje pravilno teklo, ipak bi onaj akt i celo to glasanje bili i protivustavni i nezakoniti prema našem Poslovniku.

I s toga, da se ne bismo duplo ogrešili i o svoju savest i zakon, ja molim da se zapisnik izmeni i da se postavi u ono stanje, u kome je bila sednica. Prošla sednica nije održana i nije mogla biti održana jer niko nije mogao ni čuti. I kada niko nije mogao ni čuti, kako se onda moglo glasati?

Još jedno. Ja činim apel prvo na predsedništvo Narodne skupštine da bude na dostojnoj visini, a ne da bude sluga jedne vlade. (Odobranje na levlci.)

Predsednik Stevan Ćirić: Narodni poslanik g. Kabalin ima reč.

Nikola Kabalin: Gospodo narodni poslanici, kada je na zadnjoj sednici Vlada iznela svoj predlog o načinu donošenja budžeta nastalo je jedno protestovanje sa strane levice, koje se je u toku čitanja, koje je vršio g. predsednik, povećavalo.

Ja, sedeći u prvoj klupi, zapazio sam da se govori o nekom roku. Smatrajući da je predlog koji pada sa strane vlade, čim se spominje rok, jedna povreda pozitivnog zakona, a pošto je nastala tako zaglušna galama da se nije mogao čuti izveštaj i ako sam ja bio u prvoj klupi, ja sam se javio za reč na povredu Poslovnika. Zašto sam to učinio? Gospodo, mi smo svi svedoci da se na jednoj sednici ovde doneo jedan zaključak o jednoj rezoluciji kojom se menja Poslovnik u tako zaglušnoj galami, da niko od početka do kraja nije znao šta se ovde dešava. To je bila flagrantna povreda § 106 Poslovnika.

Čuli smo na predzadnjoj sednici, da je sa ovoga mesta izvestilac većine u pitanju trgovačkog zakonika čitao izveštaj čak i onda kada je već davno g. Predsednik napustio sednicu i prekinuo je. Znači, on je čitao za vreme odmora, a pored toga kazano je da je g. izvestilac većine pročitao izveštaj.

Da se to spreči kod ovakvog jednog krupnog predloga, kojim je tretirano pitanje na koji način da se donese budžet, ja sam smatrao da treba da se javim za povredu Poslovnika, i to § 106, koji nalaže gospodinu Predsedniku da ima da prekine sednicu i da uspostavi takav red, kako doslovno stoji u Poslovniku, da se govor poslanika može lepo čuti i slušati.

Gospodo, ja sam došao na govornicu i na ovoj govornici sam bio sve do prekida sednice. Zato ste mi vi svi svedoci; to svedoče svi koji su sedeli u klupama, to svedoči predsednička tribina i cela galerija. Gospodo, g. Predsednik me je dao zvati svome stolu i pozvao me da govorim. Ja sam rekao da tražim da uspostavi mir u smislu § 106 Poslovnika. On to nije učinio. Šta je kasnije bilo, ja ne znam, niti sam čuo da se pristupilo glasanju, niti da se glasalo. Ako je iko mogao čuti, onda bih ja mogao to da čujem, ja koji sam na ovom mestu stajao celo vreme. Prema tome, gospodo, ja tvrdim da nisam ništa čuo.

Dalje tvrdim sledeće, da ja nisam odustao od reči. G. Predsednik, prema stenografskim beleškama, obrazložio je zašto je prešao dalje na rad time što je mene nekoliko puta pozvao da govorim o povredi Poslovnika a „pošto g. Kabalin se nije odazvao moje pozivu, to smatram da odustaje od reči”.

Gospodo, g. Predsednik može da smatra šta hoće, ali ja odustao od reči nisam. Gospodo, on može da smatra šta hoće, ali utvrđeno je stenografskim beleškama, koje je on cenzurisao, da mi nije oduzeo reč, i dok meni nije oduzeo reč, i dok ja nisam odustao od reči, nije se mogla da izvrši nikakva radnja u ovome Domu. (Odobranje na levići).

Gospodo, ja konkretno predlažem i pridružujem se mojim predgovornicima da g. sekretar izvoli ispraviti ovu stavku, i da se briše da je ovaj predlog stavljen na glasanje i da je pristupljeno glasanju. (Odobranje na levići).

Predsednik Stevan Ćirić: Reč ima narodni poslanik g. dr. Sulejman Hafizadić.

Dr. Sulejman Hafizadić: Gospodo narodni poslanici, u ime Jugoslovenskog radikalnog kluba izjavljujem da se u potpunosti slažem sa gospodom predgovornicima, t.j. da o predlogu g. Ministra finansija o hitnosti nije glasano, a u koliko se tvrdi da je glasano, onda nije u redu glasano, te predlažem da se svakako ovo unese u zapisnik i tako ispravi. (Odobranje na levići).

Predsednik Stevan Ćirić: Reč ima narodni poslanik g. Mita Dimitrijević. (Glasovi: Nije ovde!) Pošto narodni poslanik g. Dimitrijević nije tu, pozivam sekretara g. Lazarevića da se izjasni o ovim primedbama na zapisnik, ali zadržavam sebi pravo, pošto je reč o jednoj predsedničkoj odluci, da i ja svoje mišljenje iznesem. (Odobranje).

Sekretar Aleksandar Lazarević: Gospodo narodni poslanici, pre nego što se izjasnim o primedbama gospode narodnih poslanika imam da kažem to, da je praksa u Narodnoj skupštini da zapisnik svake sednice Narodne skupštine sastavlja administrativni sekretar u Narodnoj skupštini, a sekretar narodni poslanik takav zapisnik čita.

Ja sam ovaj zapisnik pred samu sednicu dobio od administrativnog sekretara i kako ga je on napisao, tako sam ga ja i pročitao. Zato kao sekretar Narodne skupštine, u smislu § 33 Zakona o poslovnom redu u Narodnoj skupštini, imam čast da izjavim da primedbe g. dr. Janka Baričevića i g. Kabalina, koji su ih konkretno formulisali, u celosti primam sa razloga koje su oni sami izneli. (Pljeskanje na levići).

Prošle sednice bio sam dežurni sekretar, i pratio sam potpuno pažljivo ceo tok sednice, i posle javljanja g. Kabalina za reč, nastala je takva paklena larma u Skupštini, da se apsolutno nije mogao niko čuti. Ja kao sekretar nisam čuo, da je g. Predsednik Narodne skupštine oduzeo reč g. Kabalinu, a kad ja to nisam mogao da čujem, koji sam bio uz g. Predsednika Narodne skupštine, nije mogla da čuje ni Narodna skupština. (Pljeskanje na levići). Dalje čuo sam kad je g. Predsednik Narodne skupštine kazao ove reči: „Stavljam predlog g. Ministra finansija na glasanje.”

U tome momentu nastala je larma i vika paklena u Skupštini, i poslanici sa leve poleteli su ovamo ka govornici i ka predsedničkom stolu, tako da je toga momenta bila gužva u celoj Skupštini, i poslanici i levice i desnice bili su na nogama, Toga mo-

menta Gospoda Ministri su počeli da napuštaju svoja sedišta. G. Predsednik Narodne skupštine nije imao fizičke mogućnosti da sprovede glasanje onako kako to Zakon o poslovnom redu u Narodnoj skupštini naređuje. (Pljeskanje na levići). Nije stavio predlog da se o njemu glasa, niti je u opšte konstatovao da li je većina prihvatila ili odbila taj predlog. (Pljeskanje na levići). Iz stenografskih beležaka vidi se, da je gospodin Predsednik Narodne skupštine, vidi se, ali ja to nisam čuo, ne znam da li je to ko od vas čuo, da je od strane g. Predsednika bio stavljen predlog, ko je „za” neka sedi a ko je „protiv” predloga gospodina Ministra finansija neka ustane. (Protesti na desnici). Ali ja znam samo ovo, a i vi ste mi svi svedoci, da je onoga momenta kad je gospodin Predsednik Narodne skupštine stavio predlog gospodina Ministra finansija na glasanje, da je cela Skupština bila na nogama, i prema tome ako je to tačno što gospodin Predsednik tvrdi, odnosno što stenografske beleške sadrže, onda je taj predlog gospodina Ministra finansija odbijen, jer je cela Skupština bila na nogama. (Pljeskanje na levići).

Predsednik Stevan Ćirić: Gospodo narodni poslanici, sekretar g. Ante Kovač ima reč.

Ante Kovač: Gospodo narodni poslanici, pošto se g. dr. Janko Baričević pozvao na mene kao na svedoka, da su navodi koje je on izneo tačni, čast mi je izjaviti, da je tačno što je izneo gospodin Baričević... (Pljeskanje na levići)... i da su navodi zapisničara moga druga Aleksandra Lazarevića takode tačni. Jer, niti sam čuo niti sam video da se vršilo glasanje. (Protesti na desnici — Pljeskanje na levići).

Predsednik Stevan Ćirić: Narodni poslanik g. Vojislav Nenadić ima reč.

Vojislav Nenadić: Gospodo narodni poslanici, onoga momenta kada je bio g. Kabalin ovde za govornicom sa g. Dimitrijevićem, kao što se svi sećate, nastala je gužva. Poletela je levica ovamo, a poletela je isto tako i desnica. Ja sam se nalazio tada ovde na govornici... (Protesti i graja na desnici)... i izjavljujem da nisam čuo kad je gospodin Predsednik taj predlog stavio na glasanje. Dakle ja, kao sekretar, ništa o tome čuo nisam, a objašnjavao sam se sa g.g. poslanicima i taj predlog čuo nisam. To sam imao da kažem. (Pljeskanje na levići).

Predsednik Stevan Ćirić: Narodni poslanik g. Mulalić ima reč.

Mustafa Mulalić: Gospodo narodni poslanici, g. dr. Janko Baričević pozvao se i na mene kao na četvrtog sekretara. U tome momentu, kad je, tobož, vršeno glasanje u Narodnoj skupštini, ja nisam bio na predsedničkom podiumu, bio sam u klupi, i mogu izjaviti, da, uopšte, nisam čuo, da je ma kakav predmet bio stavljen na glasanje. (Glasovi na levići: Nije bilo glasanja!).

Gospodo, ja sam svestan koliko utiču na ugled ovoga Parlamenta ove naše izjave, ali preko svoje savesti ne mogu preći i moram potvrditi, da nije bilo glasanja. (Pljeskanje na levići).

Predsednik Stevan Ćirić: Gospodo narodni poslanici, Vi ste u miru saslušali svu g.g. predgovornike i molim vas, da u miru saslušate i moj odgovor na ove primedbe.

Kad sam ja čitao predlog Kraljevske vlade, i kad sam primetio nered, ja sam predlog stavio dole na sto i obratio se levići sa rečima: „Molim vas, gospodo narodni poslanici, da izvolite biti mirni, da ne ka-

žete posle, da se nije znalo o čemu se radi." (Pljeskanje na desnici i povici: Tako je!).

Posle toga, gospodo narodni poslanici, pre no što sam stavio predlog na glasanje, još jedanput sam se obratio levlci i zamolio je: „Gospodo narodni poslanici, budite mirni, jer ću i tako staviti predlog na glasanje." Gospodo narodni poslanici, ja sam mislio, da imam prava da to učinim, zato, što sam video, da većina Narodne skupštine sluša i hoće da čuje o onome, što Kraljevska vlada predlaže. (Burno pljeskanje i povici: Tako je!). Ja nikako nisam mogao dopustiti, da jedna manjina na fizički, tehnički način, koji nije dostojan ovoga Doma, sprečava rad Kraljevske vlade i većine Narodne skupštine. (Pljeskanje na desnici).

I zato, gospodo narodni poslanici, posle ovih izjava gospode sekretara nastaje jedno eminentno načelno pitanje: Da li gospoda sekretari, ili da li gospodin sekretar, koji je dežuran, ima pravo, primajući jednu neumesnu primedbu na zapisnik, da na taj način izbaci pretsedničku odluku iz zapisnika, i o tome ima sada da rešava Narodna skupština.

I ja zato, gospodo narodni poslanici, stavljam to pitanje na glasanje ovako: da oni, koji su protiv zapisnika kako je pročitano, izvole ustati, a oni koji su za zapisnik, onako kako je predložen, neka izvole sedeti. (Većina sedi. — Graja i protesti na levlci). Još jednom, gospodo, ko prima zapisnik onako kako je pročitano neka izvoli sedeti, a oni koji su protiv, tj. koji primaju primedbu, neka izvole ustati. (Većina sedi).

Objavljujem da je većina sedela i da je zapisnik bez primedaba primljen. (Burni i žučni protesti na levlci i uzvici: To je protivno Poslovníku. — Poslanici sa levlce prilaze pretsedničkom stolu i protestuju. — *Milivoje Perić*: Molim za reč o povredi Poslovníka).

Molim gospodu narodne poslanike da zauzmu svoja mesta.

Dajem reč narodnom poslaniku g. *Milivoju Periću* da govori o povredi Poslovníka (Velika graja se produžuje. — *Milivoje Perić*: Jeste li objavili da imam reč?) Jesam.

Ima reč g. *Milivoje Perić*. (Glasovi sa levlce: Da se izbaci policija iz Skupštine. — Zaglušna larma i protesti na levlci).

Molim Vas, gospodo mir. To je učinjeno radi sigurnosti, jer to je dužnost Pretsednika Narodne skupštine.

Milivoje Perić: Gospodo narodni poslanici, mi smo u prisustvu dvostruke povrede Poslovníka.

Prva je povreda Poslovníka danas učinjena. Primedbu na zapisnik, po jasnom slovu Zakona o poslovnom redu u Narodnoj skupštini, kada primi odgovorni sekretar, koji je dužan da zapisnik sastavi, onda zapisnik postaje perfektnim, onda zapisnik postaje javnom ispravom onako kako ga je po primedbama sam sekretar primio. Sledstveno, posle toga nikakvom preglasavanju o ispravnosti ili neispravnosti sadržine u zapisniku ne može biti mesta. Dosledno tome, glasanje, koje treba da je sada obavljeno, jeste glasanje obavljeno protivno Poslovníku. Takvo glasanje, dakle, sadrži povredu Poslovníka.

Ali, gospodo poslanici, mi smo ovde u prisustvu jedne druge teške povrede Poslovníka i samoga Ustava. To je može biti slučaj najteže povrede i Poslovníka i Ustava odkako Skupština postoji. (Glasovi na levlci: Tako je!) Ako se, gospodo, preko te povrede Poslovníka i Ustava prede, onda je uloga Narodne skupštine svedena na nulu, onda je Narodna skup-

ština gospodo, postala jedna savršeno izlišna ustanova. (Odobranje na levlci i glasovi: Tako je! Glasovi sa desnice: Vi to i želite!)

Ta povreda, gospodo, sastoji se u tome što se ni u kome slučaju predlog zakona o budžetu i finansijskom zakonu ne mogu sprovoditi, pretresati ni rešavati po skraćenom, sumarnom, postupku. Sam Ustav postarao se je da pretres budžeta i finansijskog zakona traju što duže, da bi taj dugi pretres omogućio temeljito i zrelo pretresanje i ocenu budžeta i sveukupne državne politike. Tako u propisu § 102 nalaže se Vladi da budžet mora podneti Narodnoj skupštini na pretres i rešavanje najdalje do 20 novembra, a to zato da ga može Narodna skupština pretresti do isteka budžetske godine, a to je do 1 aprila naredne godine.

Medutim, gospodo, javljeno je kroz novine da je Vlada podnela budžet Narodnoj skupštini 20 novembra: Govori se da je onda dala samo korice budžeta, a u stvari budžet nije dala; ali bilo da ga je dala na vreme ili da ga nije dala, stoji da odboru dat na vreme nije; ako ga je dala, gospodo, onda je krivica Pretsedništva Narodne skupštine što budžetski predlog nije na vreme sprovela na proučavanje i pretres Finansijskom odboru, te tako je Finansijski odbor svoj rad po tome budžetskom predlogu mogao početi tek 29 januara — dva meseca i deset dana posle Ustavom određenoga roka.

Dalje, gospodo, u čl. 103 Ustava kaže se: Ako budžetski predlog ne mogadne da se pretrese do 1 aprila, kada ističe budžetska godina, onda će Skupština nastaviti pretres budžeta i dalje, a dati državi jednu dvanaestinu za taj mesec. Iz toga Ustavnog propisa izlazi da je ustavotvorac želeo da se budžet temeljno pretrese, da se izradi da bude dobar i valjan, pa makar se krenulo i putem jedne dvanaestine.

Gospodo, dvanaestina nije dobar način finansiranja, nije zgodan i dobar način finansiranja, ali je finansiranje dvanaestinama manje zlo nego finansiranje rdavim budžetom.

Mi smo, gospodo, imali jedan rdav budžet koji se sada izvodi. Njega su izglasali, odnosno većina ga je izglasala, jula meseca prošle godine. On je u ovome Domu prezentiran u obliku dvanaestina i njegov pretres bio je samo paradan, formalan, a ne suštaven. Žurilo se, na dohvāt, s nogu, da se taj budžet izglasa i on je izglasan. Onda je od strane Vlade g. Ministar finansija tvrdio, da je taj budžetski predlog potpuno uravnotežen, a danas g. Ministar finansija za taj svoj predlog, posle nekoliko meseci izvođenja, tvrdi, da on pokazuje manjak, deficit. (Žagor): I ja vas pitam, gospodo, zar nije bilo bolje da je se onda dala jedna dvanaestina, pa da se za to vreme onda preradi i donese jedan dobar budžet. (Žagor i dobacivanje sa desnice).

Gospodo, da je zahtev o hitnosti protivan zakonu vidi se iz § 67 Poslovníka, gde se određuje rok za koji budžet može i treba da bude svršen u plenumu, a to je rok od dva meseca. Dakle, ostavljen je rok od dva meseca da se budžet pretresa u plenumu. Najzad, gospodo, da je protivno zakonu da se budžetski predlog ovako pretresa u plenumu kao dokaz služi § 57, gde je rečeno: da se svi amandmani, pre no što budu izglasani, moraju uputiti u Finansijski odbor. Najzad, gospodo, da je zahtev o hitnosti i protivan Ustavu i protivan zakonu najbolji vam je dokaz sama priroda prava, odnosno dužnosti Narodne skupštine. (Žagor i dobacivanja sa desnice). Ako se čini pogreška s jedne strane, ne može se dopustiti da ta pogre-

ška izazove jednu najveću pogrešku. Jedna najvažnija, najveća i najozbiljnija dužnost Narodne skupštine je budžetsko pravo Narodne skupštine. To je njeno najstarije pravo. Skupštine i duguju svoj postanak baš tome pravu, ali, da bi to pravo moglo da se vrši, jer u stvari ono predstavlja javnu dužnost, potrebno je vremena. I Skupština tu dužnost vrši na dva načina: preko jednoga manjega tela, kao što je Finansijski odbor, gde se budžet iscrpno pretresa, i preko drugog većeg tela, kao što je skupštinski plen, gde se u stvari ozbiljan pretres ne vrši, nego se samo paradno, formalno pretresa. Zahtev da se taj ozbiljni pretres u Finansijskom odboru ne vrši, ja razumem da može odgovarati interesima same Vlade, ali ja ne mogu da se složim s time da je taj interes Vlade i interes države; jer onaj ko potvrdno odgovori: da je to državni interes, sam će onda dopustiti i primiti budžet sa manjcima i luksuznim izdacima.

Gospodo, Narodna skupština je telo sastavljeno iz ljudi, ona je jedan živi ljudski organizam, koji dela, misli i odlučuje, a na ovaj način uloga Narodne skupštine se od jednoga organizma pretvara u jedan mehanizam za izglasavanje. Gospodo, jedno od najvećih i najjačih prava Narodne skupštine je budžetsko pravo Narodne skupštine. To svoje pravo Narodna skupština je dosadašnjim svojim radom očuvala ako ne potpuno, a ono gotovo potpuno. Sve svoje druge funkcije je Skupština već napustila. Ona je ovlašćenjem u Finansijskom zakonu svoju zakonodavnu dužnost prenela na samu Vladu. Zakonodavne funkcije Narodne skupštine tako reći i ne postoje ili postoje samo pro forma. Vlada se sem toga, potpuno odmetnula i od same kontrole Narodne skupštine. Narodna skupština ima prava da vrši kontrolu nad radom Vlade putem pitanja i interpelacija. Vlada međutim, sem na jednu jedinu interpelaciju, i to kasno, i ako ih je bilo mnogobrojnih, nije do sada odgovorila.

Ja vas, gospodo, pozivam u interesu ugleda ovog Doma da čuvamo ustanove koje proizlaze iz Ustava, jer čuvajući te ustanove, čuvamo javni poredak. (Pljeskanje na levici).

Pretsednik Stevan Ćirić: Ima reč g. Vojislav Lazić.

Vojislav Lazić: Gospodo, narodni poslanici, ne treba iz jednog nasilja prelaziti u drugo, ne treba iz jedne greške padati u drugu. Ja ću vam, gospodo, pročitati § 33 Zakona o poslovnom redu u Narodnoj skupštini, koji je jasan i koji mora biti jasan za sve nas pa i za gospodina Predsednika. Taj paragraf glasi ovako: „O tome da li će se na predlog koga narodnog poslanika učiniti kakva ispravka u zapisniku, a koju sekretar ne primi, rešava Narodna skupština.”

To znači: sekretar prima primedbe i ispravlja zapisnik po traženju poslanika koji je tražio ispravku. U ovom slučaju nas trojica narodnih poslanika tražili smo da se zapisnik ispravi i da se iz toga zapisnika izostavi da je glasano o vladinom predlogu o hitnosti rešavanja budžeta i da se to briše, pošto u Skupštini stvarno nije glasanja ni bilo. Sekretar je ovu našu primedbu primio, a to znači da je samim tim ovo pitanje i rešeno i da više nema da se rešava. Poslovnik je u tom pogledu jasan i ja se obraćam Gospodinu Predsedniku i kažem mu da je on ovde pozvan da bude čuvar zakona a ne da gazi zakon. Gazeći ovaj zakon koji je pozitivan i koji za nas važi, Predsednik čini time jedno nasilje koje znači sabotiranje prava Na-

rodne skupštine. Zato ja još jedanput opominjem gospodina Predsednika Narodne skupštine da se uzdigne na visinu svoga položaja, da dobro pazi šta radi i da ne pada iz jedne greške u drugu. Ne može se smatrati da je bilo kakvoga glasanja. U onom prvome momentu kad je Predsednik pokušao da stavi predlog na glasanje, nastala je velika uzrujanost među poslanicima i većina je poslanika stajala nego što je sedela. Tim samim i njegov je predlog otpao. I za to ja, gospodo, čineći ovu opravdanu primedbu na povredu Poslovnika, molim da se ova primedba usvoji, i još jednom opominjem gospodina Predsednika da u buduće ne pada u nove greške.

Pretsednik Stevan Ćirić: Ima reč g. dr. Janko Baričević.

Janko Baričević: Gospodo narodni poslanici, u konkretnom slučaju reč je o prerogativama pojedinih funkcionera Narodne skupštine. Poslovnik Narodne skupštine ima tačne i određene ustanove: koja je funkcija Predsednika Narodne skupštine, respektive predsedavajućeg, a koja je, opet, funkcija sekretara Narodne skupštine. U § 16 Poslovnika kaže se: „Dužnost je sekretara Narodne skupštine da vrše prozivku poslanika, da čitaju Narodnoj skupštini predloge i sve drugo; da vode beleške o odlukama Narodne skupštine; o načinu i rezultatu glasanja i da sastavljaju zapisnike sastanaka. Jedan od sekretara koga bude odredio Predsednik, vodiće nadzor nad vršenjem celokupnog kancelariskog rada Narodne skupštine. Ako bi sekretari bili ma kojim načinom sprečeni da vrše dužnost, zamenice ih privremeno poslanici koje će privremeno određivati Predsednik Narodne skupštine.”

Ovo citiram radi toga, što je g. predsedavajući nakon izjave svih sekretara, koji su ga dezavuisali u pogledu sastavljanja zapisnika, dao reč. Čuo sam da je g. Stevan Ćirić uzeo reč i u toj svojoj reči napao je sekretare Narodne skupštine, rekavši, da oni hoće da stave van kreposti jednu odluku predsednika. Predsednik Narodne skupštine nema po Poslovniku nikakve ingerencije na sastav zapisnika.

A, gospodo narodni poslanici, Poslovnik u pitanju primedaba na zapisnik imade jasnu i decidiranu ustanovu, koja u svome § 33 glasi ovako: „O tome, da li će se na predlog koga narodnog poslanika učiniti kakva ispravka u zapisniku, a koju sekretar ne prima, rešava Narodna skupština.”

Prema tome ustanova § 33 Poslovnika ove Narodne skupštine decidirano određuje samo jedan slučaj kad o primedbama na zapisnik rešava Narodna skupština. Narodna skupština rešava o primedbama na zapisnik tek onda, ako dežurni sekretar jednu primedbu narodnog poslanika na zapisnik ne primi i ne prihvati.

Gospodo narodni poslanici, ovom prilikom dužnost mi je da naglasim jedno: ima stara jedna narodna poslovice ili tačnije i bolje u pesmi ona izreka: „ko je gore, eto je dole, a ko je dole gore ustaje”.

Gospodo narodni poslanici, vi danas ako sankcionišete ovaj nezakoniti postupak, koji je flagrantna povreda Poslovnika, povreda našega kućnoga reda, vi, gospodo narodni poslanici, sećete granu na kojoj sedite, jer povreda ovoga Poslovnika istodobno je povreda Ustava, a ako ova Narodna skupština vredi Ustav, po kojem je ova Narodna skupština i izabrana, onda, gospodo narodni poslanici, vi sa desnice, nosite odgovornost za sudbinu koja će

zadesiti ovu Narodnu skupštinu. (Pljeskanje na le-
vici.)

Pretsednik Stevan Ćirić: Narodni poslanik g. Mita Dimitrijević ima reč.

Mita Dimitrijević: Gospodo narodni poslanici... (Dragiša Milovanović: Ko je ovaj ovde? Je li to stenograf? — Graja i žučno objašnjavanje između poslanika sa leve i desne. — Dragiša Milovanović: Ako je stenograf ja ću se izvinuti — Opšta graja i žučna objašnjenja između poslanika sa leve i desne. — Zaglušna larma.)

Pretsednik Stevan Ćirić: Prekidam sednicu.

(Posle prekida)

Pretsednik Stevan Ćirić: Gospodo, nastavljamo sednicu. Reč ima g. Mita Dimitrijević.

Mita Dimitrijević: Gospodine predsedniče, ja posle ovog uzbuđenja koje je nastalo u Skupštini nemam mogućnosti da govorim. (Odobranje na levi.)

Pretsednik Stevan Ćirić: Reč ima narodni poslanik g. Nikola Preka.

Nikola Preka: Gospodo narodni poslanici, u ime klubova Jugoslovenskog, Nezavisnog, Narodnog radnog, Jugoslovenskog radikalnog i Narodnog seljačkog kluba izjavljujem: pošto je nesumnjivo ustanovljeno da su na današnju sjednicu Narodne skupštine uvedeni u dvoranu i za stenografskim stolom prikriveno smešteni, revolverima naoružani policijski pisari i agenti da zaštite sprovođenje utvrđenih falsifikata g. Stevana Ćirića, Predsednika Narodne skupštine, izjavljujem da u znak protesta protiv ovakvih nemoralnih i do sada nigde i nikada ne viđenih postupaka napuštamo dvoranu Narodne skupštine. (Odobranje na levi. — Narodni poslanici sa leve napuštaju dvoranu Narodne skupštine.)

Pretsednik Stevan Ćirić: Gospodo narodni poslanici, posle ove izjave u ime spomenutih Klubova imam da izjavim, da organi, koji su ovde bili, nisu drugo nego organi Narodne skupštine, kojima sam ja odredio izvesne dužnosti. (Odobranje.)

Ta dužnost, gospodo narodni poslanici, sastojala se u tome da obezbedim sigurnost gospode narodnih poslanika na svima stranama. (Živo pljeskanje i odobranje). Naročito posle onog žalosnog slučaja sa poslednje sednice kada je jedan od gospode naših kolega bio fizički insultiran, ja smatram, gospodo narodni poslanici, da mi je kao Predsedniku Narodne skupštine prva i najčasnija dužnost da posle onog incidenta učinim sve što je potrebno da bezbednost gospode narodnih poslanika osiguram. (Odobranje i pljeskanje.)

Za uvredljive izraze u izjavi narodnog poslanika g. Nikole Preke, koje ja svečano odbijam, opominjem ga zapisanom opomenom na red. (Odobranje.)

Gospodo narodni poslanici, na primedbu po Poslovniku imam još da izjavim ovo: § 33 Poslovnika samo u tom slučaju se može primeniti ako nema nikakvog spora po kome bi Skupština rešavala. Ali, gospodo narodni poslanici, kad sam Predsednik Narodne skupštine ne može da primi primedbu na zapisnik koju pojedina gospoda narodni poslanici predlažu, taj spor postoji, i Narodna skupština ima da reši kakav će zapisnik primiti. (Odobranje.)

Poslovnik je, gospodo narodni poslanici, delo Narodne skupštine i ona ima poslednje i vrhovno pravo da interpretira one paragrafe o kojima može da nastupi sumnja. S pozivom na § 93 koji je jasniji nego svi ostali, a koji kaže da rešavanje o glasanju sedanjem i ustajanjem pripada jedino Predsedniku i nikom više, jedino Predsedniku, ja sam postupio onako. To je paragraf i to je podloga na osnovu koje sam ja mogao da proglasim ono rešenje kao pravilno, a nikako ne bi smeo sekretar Narodne skupštine, primajući neumesne primedbe na zapisnik, da to pravo Predsednika, koje je u § 93 Poslovnika tako jasno istaknuto, učini nevažećim. Ja sam zato apelovao na Narodnu skupštinu, kao na vrhovnu instanciju koja ima da tumači Poslovnik, da zapisnik primi onakav kakav je predložen. Konstatujem da ga je Skupština primila ogromnom većinom. Ja još jedanput stavljam vam na glasanje i tražim vaše mišljenje o tome da li § 33 Poslovnika znači to da se zapisnik mora primiti samo onako kako ga sekretar predlaže, ili ako postoji spor između sekretara i Predsednika, ili između sekretara i kog drugog člana Narodne skupštine, onda, što se samo po sebi razume, da li Narodna skupština ima pravo da interpretira Poslovnik onako kako za dobro nade? Oni koji su protiv ovoga neka izvole ustati, a koji primaju da je vrhovno pravo Narodne skupštine da interpretira Poslovnik i u ovom slučaju sumnje neka izvole sedeti. (Svi sede). Konstatujem da je jednoglasno primljeno moje tumačenje § 33 Poslovnika. (Odobranje.)

Pretsednik Stevan Ćirić: Ima reč narodni poslanik g. dr. Vojislav Janjić. (Pljeskanje.)

Dr. Vojislav Janjić: Gospodo narodni poslanici, meni je žao što su se gospoda iz opozicije premestila iz ovih klupa na galerije, ali mi moramo govoriti i za Skupštinu i za galeriju.

Prvo, o § 33 dozvolite, gospodo narodni poslanici, meni, kao dugogodišnjem sekretaru Narodne skupštine, da kažem o tome pitanju nekoliko reči. Ovde, gospoda iz opozicije hteli su da proglase sekretara da je to veliki autoritet, veći autoritet i od Narodne skupštine. Šta znači to, gospodo? Ako se nade jedna ovako tolerantna većina, koja ima gotovo celo Predsedništvo iz opozicije, i većina trpi to Predsedništvo, izuzimajući gospodina Predsednika, znači li to, da onda taj sekretar može da sabotira celokupan rad Narodne skupštine! Ako je, gospodo, spor između sekretara i Predsednika Skupštine, ili sekretara i nekog člana vlade, ili sekretara i nekog narodnog poslanika, onda, gospodo, ima jedino Narodna skupština taj spor da reši. (Pljeskanje.)

U pogledu prošlog zapisnika da kažem takođe nekoliko reči. Meni je žao što je moj uvaženi prijatelj dr. Janko Baričević upotrebio onako teške reči za Narodnu skupštinu. Na narodne poslanike mnogo što šta se baca opravdano, a mnogo više neopravdano. Vlada gospodina Stojadinovića, a specijalno Gospodin Predsednik dr. Stojadinović... (Burno pljeskanje i povici: Živeo!)... dao je i suviše dosta dokaza da Kraljevska vlada hoće da radi sa ovom Narodnom skupštinom. Gospodo, vi ste videli u sporovima koje je Jugoslovenska radikalna zajednica imala sa bivšim takozvanim Glavnim odborom Narodne radikalne stranke, koji je uvek navijao, da se ova Skupština raspusti, da je Kraljevska vlada na čelu sa gospodinom dr. Stojadinovićem bila za to da se sa ovom Skupštinom mora raditi i ima raditi.

Gospoda iz opozicije nisu čuli šta je predsednik kazao. Mi smo čuli, a stara je to praksa, da se klupska većina sporazumeva sa vladom, koja zna šta će doći na dnevni red i ne postoji skupštinska sednica a da narodni poslanici ne znaju o čemu će se govoriti i o čemu će se glasati. Svi smo mi znali jasno i otvoreno da treba da se glasa za predlog gospodina Ministra finansija o hitnosti budžeta. Čuli smo, znali smo i glasali smo. Čula su to i gospoda iz opozicije, samo oni uši imaju, ali neće da slušaju, oči imaju, ali neće da vide.

Gospodo narodni poslanici, ovaj spor između nas iz većine i gospode iz opozicije, ja mislim da je potekao iz nepravilnog rada Finansijskog odbora. Postoji mišljenje kod nas, kao da je Finansijski odbor veće telo od Narodne skupštine, kao da je Finansijski odbor sve i sva u ovoj Skupštini, kao da mi ne umemo da radimo budžet, nego ga mora raditi Finansijski odbor. Šta je Finansijski odbor? Kao i svaki drugi odbor ima da pripremi rad, da pripremi materijal za plenum. Gospodo, u Finansijskom odboru ima 31 član i svi oni mogu podneti zasebno mišljenje. Narodna skupština ne mora ni jedno uvažiti. Može biti mišljenje većine i mišljenje manjine. Narodna skupština može uvažiti i manjinsko gledište.

Kraljevska vlada podnela je, želeći dati dokaza da želi raditi sa Narodnom skupštinom, na vreme budžet. Sasvim pravilno upućen je taj budžet Finansijskom odboru. I sve bi teklo lepo u Finansijskom odboru, da se nije nešto desilo, što niko nije očekivao; da se nije desilo da jedan član većine prede u manjinu. (Jedan glas: Samo da bi bio predsednik Finansijskog odbora!).

I na to Kraljevska vlada nije reagirala. To je pravo g. Dimitrijevića, možda i njegovo uverenje, da on izneveri prijatelje i da ude u manjinu. I šta se onda, gospodo, desilo? Finansijski je odbor, većinom od jednog glasa, glasa Mite Dimitrijevića, odbio u načelu budžet. Mi ćemo se svi složiti, da je najveći pravni autoritet u našoj državi g. Slobodan Jovanović, napisao knjigu „Ustavno pravo“, jedan ogroman tom, a gospodin Jovanović je najveći pravni autoritet u našoj državi, i šta kaže on? On kaže: Kad se jedan zakonski projekat, koji je upućen Odboru, odbije u načelu, onda se ne može o njemu raspravljati u pojedinostima. (Glasovi: Tako je!) Da vam to dokažem i pravnim jezikom: Ja tražim od kolege 1.000 dinara zajma, a on mi kaže: Nedam! Opet tražim, a on mi kaže: Nedam! Ja mu kažem: kad mi ne date u principu pare, hajde da razgovaramo u pojedinostima, hajde da mi date novac, pod kojim uslovima i u kojim rokovima da vam vraćam! Eto, gospodo, tako vam izgleda rad Finansijskog odbora. (Smeh kod većine.)

Gospodin Mita Dimitrijević zauzeo je bio pravu liniju. On je napisao pismo g. Predsedniku Narodne skupštine i kazao, da je budžet odbijen i upućuje se na rad plenumu skupštinskom. To je bilo sasvim pravilno, dok nije došao u sednicu Finansijskog odbora i posle to zvanično mišljenje Finansijskog odbora preokrenuo, i onda su gospoda iz opozicije počela pretresati budžet u pojedinostima. I šta je onda radila Kraljevska vlada. Ona je radila potpuno pravilno u smislu odredaba Zakona o državnom računovodstvu i to u smislu odredaba § 1 Zakona, koji glasi ovako: „Državni je budžet jednogodišnji zakon, kojim se predviđaju, prethodno odobravaju i

prethodno raspoređuju svi državni prihodi i rashodi”.

Samo izuzetno, u ovome zakonu se predviđa, gospodo, da ti prihodi i rashodi državnim budžetom ne predviđaju se ali i oni svi moraju ući u završni račun, odnosno opšti državni račun. Državni budžet mora biti javan i činiti jednu celinu. Budžet je prema tome zakon i to Poslovnik jasno kao sunce određuje.

Kada je Kraljevska vlada uvidela da se sabotira rad Finansijskog odbora i da mi možemo dočekati 1 april a da nemamo budžeta, Kraljevska vlada uzela je Poslovnik, koji ona nije pravila, uzela je §§ 62, 63, 64 i 65 i postupila je potpuno u skladu sa pomenutim odredbama Poslovnika i respektivnim odredbama Zakona o državnom računovodstvu. Gospodo, ja sam od 1920 godine narodni poslanik i nikada nije bilo 10 sednica Finansijskog odbora da se dogovara šta da radi, nego su sednice bile radi toga da se budžet pretresa u načelu ili u pojedinostima. Vlada gospodo, nije htela da se koristi § 20 Poslovnika, koji kaže otvoreno i jasno da kada jedan odbor ne radi može onda većina izabrati drugi odbor. Da je htela vlada neku borbu sa opozicijom ona bi upotrebila § 20 Zakona o poslovnom redu i izabrala bi novi Finansijski odbor, gde bi imala tri do četiri glasa većine a ne samo jedan, no Kraljevska vlada nije se time koristila nego je uzela § 62 prema kome jedan zakonski predlog, koji se već nalazi u odboru, može da se proglasi za hitan. Hitnost može predložiti Kraljevska vlada. To je, gospodo, jasno, a u § 65 se kaže: hitnost se može predložiti i za jedan predlog koji je već upućen odboru. Ako Skupština hitnost primi, odboru se određuje rok u kome mora biti gotov sa svojim izveštajem. Po izlasku iz odbora na predlog se primenjuje § 64.

Može odbor da podnese izveštaj ili da ga štampa ili ne štampa ali Skupština ima pravo po isteku roka da suvereno rešava o tome zakonskom predlogu.

Ja, gospodo, ne vidim ni jednu teškoću, ja ne vidim da je vlada radila protiv Poslovnika ni protiv gospode iz opozicije, ja naprotiv mislim da mi treba da čuvamo ugled Narodne skupštine. Ono što je poslednjih dana bilo u Narodnoj skupštini i što su po neka gospoda radili to — pitajte koga hoćete, razgovarajte sa kime hoćete — to ne odgovara ugledu Narodne skupštine. Mi hoćemo sa gospodom iz opozicije da lojalno saradujemo i mislim da je početak današnje sednice bio mnogo bolji i korisniji i za opoziciju, jer su sa ovoga mesta mogli gospoda iz opozicije da učine i opravdane i neopravdane zamerke Kraljevskoj vladi. Ja mislim da se ovim putem, kojim gospoda žele da idu, ne služi ugledu Narodne skupštine. Mi hoćemo da radimo, i danas nam se stavlja prilika, da posle sedam do osam godina jedan budžet na dugo i na široko pretresemo u Narodnoj skupštini. Jer, ima mnogo šta šta treba ispraviti. Verujem u dobronamernost opozicije, a i kolega iz većine, da želimo jedno i isto, a to je, da u ovim teškim ekonomskim prilikama, u koliko je moguće više, pomognemo našem narodu, da se iz ove krize izvuče. (Burno odobravanje na desnici i povici: Tako je!) To se, gospodo, radi jednim ozbiljnim radom, ozbiljnom studijom, diskusijom i kritikom, a nikako lopatama, zviždaljkama i zvonjenjem. (Burno pljeskanje na desnici.)

Predsednik Stevan Ćirić: Izvolite čuti jedan predlog rezolucije, za koju se traži hitnost.

Sekretar Aleksandar Lazarević (saopštava): G. dr. Janko Baričević i drugovi, narodni poslanici, podnose Narodnoj skupštini na rešenje predlog rezolucije kojom traže da se u buduću ne smeju cenzurisati i zabranjivati u štampi govori narodnih poslanika koji su držani u Narodnoj skupštini, i traži da se ovaj predlog oglasi za hitan. (Vidi prilog).

Pretsednik Stevan Ćirić: Narodni poslanik g. dr. Janko Baričević ima reč da obrazloži hitnost podnete rezolucije. (Glasovi: Nije ovde).

Pošto g. dr. Baričević nije tu, ima Kraljevska vlada po § 63 Zakona o poslovnom redu u Narodnoj skupštini da se izjasni da li prima hitnost ili ne. Ima reč g. Predsednik Ministarskog saveta.

Pretsednik Ministarskog saveta i Ministar inostranih poslova dr. Milan Stojadinović: Čast mi je izjaviti, da ne mogu primiti traženu hitnost za ovu rezoluciju.

Pretsednik Stevan Ćirić: Prima li Narodna skupština traženu hitnost? (Ne prima). Ona gospoda poslanici koji su protivu hitnosti, neka izvole ustati, a koji su za hitnost neka izvole sedeti. (Svi ustaju.) Objavljujem da je Narodna skupština odbila hitnost.

Ovaj će se predlog rezolucije uputiti naročitom odboru.

Izvolite čuti zakonske predloge.

Sekretar Aleksandar Lazarević (saopštava): G. dr. Mirko Kosić i drugovi, narodni poslanici, podnose Narodnoj skupštini na rešenje predlog zakona o privremenom oslobodenju poreza na zemljište agrarnih subjekata, koji po dosadašnjim zakonima nisu uživali to oslobodenje, kao i o otpisu njihove dužne poreze na zemljišta dodeljena im u svrhu sprovođenja agrarne reforme, i traži da se oglasi za hitan. (Vidi prilog).

Pretsednik Stevan Ćirić: Pošto narodni poslanik g. dr. Kosić nije prisutan, da obrazloži hitnost za podneti zakonski predlog, to se Kraljevska vlada, ima izjasniti da li prima hitnost ovoga zakonskog predloga ili ne.

Ministar poljoprivrede Svetozar Stanković: Čast mi je izjaviti da ne primam hitnost.

Pretsednik Stevan Ćirić: Da li prima Narodna skupština traženu hitnost? (Ne prima). Hitnost nije primljena.

Ovaj će se predlog zakona uputiti naročitom odboru.

Izvolite čuti dalje.

Sekretar Aleksandar Lazarević (saopštava): G. dr. Mirko Kosić i drugovi, narodni poslanici, podnose Narodnoj skupštini na rešenje predlog zakona o izmenama i dopunama Zakona o likvidaciji agrarne reforme na velikim posedima od 19 juna 1931 godine sa izmenama i dopunama od 6 decembra 1931 godine i 24 juna 1933 godine i traže da se oglasi za hitan. (Vidi prilog).

Pretsednik Stevan Ćirić: U ime Kraljevske vlade ima reč Ministar poljoprivrede g. Stanković da izjavi da li prima hitnost ovoga zakonskog predloga.

Ministar poljoprivrede Svetozar Stanković: Čast mi je izjaviti da ne primam hitnost.

Pretsednik Stevan Ćirić: Prima li Narodna skupština hitnost? (Ne prima). Hitnost nije primljena.

Ovaj će se predlog zakona uputiti naročitom odboru.

Izvolite čuti Uredbe Ministarskog saveta.

Sekretar Aleksandar Lazarević (saopštava): G. Predsednik Ministarskog saveta i Ministar inostranih

poslova podnosi Narodnoj skupštini na rešenje Uredbu Ministarskog saveta o izmeni Uredbe o prekidu zastarelosti zemljoradničkih menica. (Vidi prilog).

Pretsednik Stevan Ćirić: Ova Uredba uputiće se naročitom Odboru.

Izvolite čuti izveštaje i jednu rezoluciju Finansijskog odbora.

Sekretar Aleksandar Lazarević (saopštava): Finansijski odbor Narodne skupštine dostavlja Narodnoj skupštini mišljenje većine i manjine Finansijskog odbora o predlogu budžeta državnih rashoda i prihoda i finansijskog zakona za budžetsku 1936/37 godinu. (Izveštaji većine i manjine štampani u XVI redovnom sastanku od 26-II-1936 g.).

Finansijski odbor Narodne skupštine dostavlja Narodnoj skupštini rezoluciju o stavu koji je zauzeo Finansijski odbor o predlogu budžeta i finansijskog zakona za 1936/37 godinu. (Rezolucija štampana u XVI redovnom sastanku od 26-II-1936 g.).

Pretsednik Stevan Ćirić: Sa pročitanim izveštajima i rezolucijom postupiće se u smislu odluke Narodne skupštine koja je doneta na prošlom redovnom sastanku.

Izvolite čuti odborske izveštaje.

Sekretar Aleksandar Lazarević (saopštava): Verifikacioni odbor podnosi Narodnoj skupštini izveštaj po pitanju otvaranja stečaja g. Milanu Mijiću, narodnom poslaniku. (Vidi prilog).

Pretsednik Stevan Ćirić: Ovaj izveštaj staviće se na dnevni red kad Narodna skupština odluči.

Izvolite čuti molbe za bolovanje i odsustvo g.g. narodnih poslanika.

Sekretar Aleksandar Lazarević (saopštava): G. Anton Širola, narodni poslanik, moli 15 dana bolovanja; g. Ismetbeg Gavran Kapetanović, narodni poslanik, moli 10 dana odsustva.

Pretsednik Stevan Ćirić: Odobrava li Narodna skupština traženo bolovanje i odsustvo? (Odobrava). Objavljujem da je traženo bolovanje i odsustvo odobreno.

Izvolite čuti zahtev za izdavanje sudu g.g. narodnih poslanika.

Sekretar Aleksandar Lazarević (saopštava): G. Ministar pravde traži odobrenje za produženje krivičnog postupka protivu narodnih poslanika g. dr. Mirka Kosića zbog dela iz § 301 k. z. po traženju Sreskog suda u Vel. Kikindi, a po tužbi Jovana Tatarovića;

G. Ministar pravde traži odobrenje za produženje krivičnog postupka protivu narodnog poslanika g. dr. Đorda Jovanovića, zbog dela iz § 173 K. z. po traženju Okružnog suda u Novom Sadu, a po tužbi Državnog tužioca u Novom Sadu;

G. Ministar pravde traži odobrenje za produženje krivičnog postupka protivu narodnog poslanika g. Šerifa Voce zbog dela iz §§ 397 st. 1, 384 st. 1 i 214 st. 1 K. z. u vezi sa čl. 1 Zakona o suzbijanju zloupotreba u službenoj dužnosti po traženju Okružnog suda u Kosovskoj Mitrovici;

G. Ministar pravde traži odobrenje za produženje krivičnog postupka protivu narodnog poslanika g. dr. Radoslava Dimića zbog dela iz § 318 st. 1 i st. 2 K. z. po traženju Okružnog suda za grad Beograd a po tužbi Jugoslovenske udružene banke a. d. Beograd.

G. Ministar pravde traži odobrenje za produženje krivičnog postupka protivu narodnog poslanika g. Milovana D. Nikolića zbog dela iz § 297 i § 302 K. z. po traženju Sreskog suda u Kragujevcu, a po tužbi g. dr. Svet. Milosavljevića.

Pretsednik Stevan Ćirić: Ovi zahtevi g. Ministra pravde biće upućeni Imunitetnom odboru.

Izvolite čuti interpelacije za koje se traži prvenstvo.

Sekretar Aleksandar Lazarević (saopštava): G. Milan Božić i drugovi, narodni poslanici, podnose interpelaciju na Predsednika Ministarskog saveta o zabrani štampanja u novinama rezolucije Jugoslovenske nacionalne stranke i traže da joj se prizna prvenstvo. (Vidi prilog).

Pretsednik Stevan Ćirić: G. Predsednik Ministarskog saveta ima reč da se izjasni da li prima prvenstvo.

Pretsednik Ministarskog saveta i Ministar inostranih poslova dr. Milan M. Stojadinović: Čast mi je izjaviti da primam prvenstvo.

Pretsednik Stevan Ćirić: Prima li Narodna skupština traženo prvenstvo? (Prima). Objavljujem da je prvenstvo primljeno. Izvolite čuti dalje.

Sekretar Aleksandar Lazarević (saopštava): G. Milenko Glišić, narodni poslanik, podnosi interpelaciju na Predsednika Ministarskog saveta, Ministra trgovine i industrije i Ministra socijalne politike i narodnog zdravlja o zaštiti malih zanatlija, o izmeni Zakona o radnjama u vezi sa firmom Bata i o zabrani prodaje gumenih opanaka i traži da joj se prizna prvenstvo. (Vidi prilog).

Pretsednik Stevan Ćirić: Ima reč g. Predsednik Kraljevske vlade da o traženom prvenstvu da svoju izjavu.

Pretsednik Ministarskog saveta i Ministar inostranih poslova dr. Milan M. Stojadinović: U ime Kraljevske vlade čast mi je izjaviti da primam prvenstvo.

Pretsednik Stevan Ćirić: Prima li Narodna skupština traženo prvenstvo? (Prima). Objavljujem da je prvenstvo primljeno. Izvolite čuti dalje.

Sekretar Aleksandar Lazarević (saopštava): G. Sekula Zečević, narodni poslanik, upućuje interpelaciju na Ministra poljoprivrede o snabdevanju naroda u Srezu nevesinjskom sa semenom jarog ječma i krompira i traži da joj se prizna prvenstvo. (Vidi prilog).

Pretsednik Stevan Ćirić: Ima reč g. Ministar poljoprivrede da se izjasni da li prima traženo prvenstvo.

Ministar poljoprivrede Svetozar Stanković: Čast mi je izjaviti da primam prvenstvo.

Pretsednik Stevan Ćirić: Prima li Narodna skupština traženo prvenstvo? (Prima). Objavljujem da je prvenstvo primljeno. Izvolite čuti dalje.

Sekretar Aleksandar Lazarević (saopštava): G. dr. Uroš Stajić, narodni poslanik, upućuje interpelaciju na Ministra prosvete o povraćaju gimnazije u Caribrodu i traži da joj se prizna prvenstvo. (V. prilog).

Pretsednik Stevan Ćirić: Ima reč g. Ministar prosvete, da se izjasni o prvenstvu.

Ministar prosvete Dobrivoje Stošović: Čast mi je izjaviti da primam prvenstvo.

Pretsednik Stevan Ćirić: Prima li Narodna skupština traženo prvenstvo? (Prima). Objavljujem da je prvenstvo primljeno. Izvolite čuti dalje.

Sekretar Aleksandar Lazarević (saopštava): G. dr. Uroš Stajić, narodni poslanik, upućuje interpelaci-

ju na Ministra građevina o izgradnji puteva u Srezu caribrodskom i traži da joj se prizna prvenstvo. (Vidi prilog).

Pretsednik Stevan Ćirić: Ima reč g. Ministar građevina da se izjasni o traženom prvenstvu.

Ministar građevina dr. Marko Kožul: Čast mi je izjaviti da primam prvenstvo.

Pretsednik Stevan Ćirić: Prima li Narodna skupština traženo prvenstvo? (Prima). Objavljujem da je prvenstvo primljeno.

Izvolite čuti ostale interpelacije.

Sekretar Aleksandar Lazarević (saopštava): G. Albin Koman i drugovi, narodni poslanici, upućuju interpelaciju na Ministra saobraćaja o zaposlenju radnika na željezničkim prugama. (Vidi prilog).

Pretsednik Stevan Ćirić: Sve pročitane interpelacije uputiće se nadležnim ministrima.

Izvolite čuti izveštaje g. Predsednika Ministarskog saveta i g.g. Ministara.

Sekretar Aleksandar Lazarević (saopštava): G. Predsednik Ministarskog saveta i Ministar inostranih poslova izveštava da je interpelaciju Borivoja Đurića i drugova, narodnih poslanika, o odluci Kasacionog suda u Novom Sadu, da članovi toga suda mogu biti samo oni koji znaju mađarski jezik, dostavio Ministru pravde kao nadležnom;

G. Predsednik Ministarskog saveta izveštava da je interpelaciju Dragiše Stojadinovića i drugova o velikom razmeštaju učitelja i profesora dostavio g. Ministru prosvete kao nadležnom;

G. Predsednik Ministarskog saveta izveštava da je interpelaciju g. dr. Avde Hasanbegovića i drugova, narodnih poslanika, o konačnoj finansijskoj likvidaciji agrarnog pitanja u Bosni i Hercegovini i interpelaciju g. Vojislava Lazića o regulisanju zemljoradničkih dugova uputio g. Ministru poljoprivrede kao nadležnom;

G. Predsednik Ministarskog saveta izveštava da je interpelaciju g. Riste Grdića o prodaji zemljoradničkih imanja za dugove i o neodrživosti sadašnje Uredbe o zaštiti zemljoradnika uputio Ministru trgovine i industrije kao nadležnom;

G. Predsednik Ministarskog saveta izveštava da je interpelaciju g. Dragiše M. Stojadinovića o zavodenju nezakonite naplate priloga za „Zimsku pomoć” i o sklapanju ugovora sa „Radiom A. D.” o podizanju emisionih stanica uputio Ministru pošta, telegrafa i telefona kao nadležnom;

G. Predsednik Ministarskog saveta izveštava da je uputio g. Ministru finansija kao nadležnom interpelacije: Dragiše Stojadinovića i drugova, narodnih poslanika, o zadržavanju položaja Predsednika Agrarne banke Dobrivoja Stošovića, Ministra prosvete i narodnog poslanika; o dodatku ministrima na benzin; inž. Manfreda Paštovića o dozvoli uvoza sumpora iz Italije i Ivana Prekoršeka i drugova, narodnih poslanika, o smanjenju prinadležnosti državnim i samoupravnim činovnicima.

G. Predsednik Ministarskog saveta izveštava da je uputio g. Ministru socijalne politike i narodnog zdravlja kao nadležnom interpelacije: Vojislava Lazića, narodnog poslanika o ishrani i zaposlenju naroda u selu i gradu; Đorđa Jevtića o nepravednoj podeli pomoći za pasivne krajeve, kojom su zapostavljeni južni delovi Dunavske banovine; Vasilija Trbića o preduzimanju mera za pomoć postradalim

od poplave u Južnoj Srbiji; Živka Danilovića i drugova, narodnih poslanika o nedovoljnim sredstvima za ishranu pasivnih krajeva u Vrbaskoj banovini.

G. Predsednik Ministarskog saveta izveštava da je uputio g. Ministru unutrašnjih poslova kao nadležnom interpelacije: dr. Živojina M. Popovića i drugova, narodnih poslanika, o prisvajanju banovinskog dobra „Dobričevo” od naroda Sreza ravaničkog; Dušana Ivančevića i drugova, narodnih poslanika, o nedonošenju novog zakona o štampi, zakona o udruženjima, zborovima i dogovorima i zakona o izboru narodnih poslanika; Milana Božića i drugova, narodnih poslanika, o nepravедnom proganjanju nacionalnog činovništva; Vasilija Trbića i drugova, narodnih poslanika, o nedonošenju zakona o štampi, zakona o zborovima i dogovorima i zakona o izboru narodnih poslanika; dr. Avde Hasanbegovića i drugova, narodnih poslanika o proganjanju muslimana nacionalista u Bosni i Hercegovini; Rudolfa Pleskovića i drugova, narodnih poslanika o vestima koje širi Predsednik Mariborske opštine Franja Žebot; Živka Danilovića i drugova, narodnih poslanika o postavljanju Hamdije Avgana za predsednika gradske opštine u Banjoj Luci i Živojina Rafajlovića i drugova, narodnih poslanika.

G. Ministar unutrašnjih poslova izveštava da će, kad budu prikupljeni svi potrebni podaci odgovoriti na interpelacije: dr. Živojina M. Popovića i drugova o prisvajanju banovinskog dobra „Dobričevo”; Koste Aleksića o postupku policijskih vlasti u Srezu valjevskom pri osnivanju J. R. Zajednice i Živka Danilovića o postavljanju Hamdije Avgana za predsednika gradske opštine u Banja Luci.

G. Ministar saobraćaja izveštava da će na interpelaciju Đorđa Jevtića, narodnog poslanika, o besplatnom i povlašćenom prevozu ljudske i stočne hrane za krajeve oskudne u hrani odgovoriti kad bude stavljena na dnevni red;

G. Ministar socijalne politike i narodnog zdravlja izveštava da će na interpelaciju Đorđa Jevtića o ishrani stanovništva Sreza kačerskog, koji je nastradao od suše odgovoriti kad bude stavljena na dnevni red.

Predsednik Stevan Ćirić: Ovi se izveštaji primaju na znanje. Izvolite čuti molbe i žalbe.

Sekretar Aleksandar Lazarević (saopštava): Narodnoj skupštini uputili su molbe i žalbe ova lica: Sofija Milovanović, Jozo Dodić, dr. Milan Sokolović, Miloš Milovanović, Vlado Luković, Elizabeta Kupljen, Ljubomir Dragić, Nikola Lukić, dr. Aleksandar Gavrilović, Natalija Glinger, dr. Gojko Dodik, Radule Radulović, Milica S. Stojanović, Leposava Novaković, Amalija Košir, Radisav Pavlović, Đorđe Vandelić, Agrarna zajednica iz Stare Kanjiže, Taško Numović, Sima Savić, Milisav Rajčević, Stevo Mikić, Izabela Cimbrih, Dimitrije Srdanović, Jana Đorđević, Milan Baničević, Olimpija Živaljević, Mirko Mirčić, dr. Ivan Nestorović, Vojislav Petrović, Mate Perez,

Vjekoslav Stefanini, Jordan Smišević, Simo Radošević, Zorka Stanić, Ilija Čuba, Ivan Boričić, Ilija Sredanović, Živan Brkić, Slavoljub Lisac, Georgina Vasilja Grdića, Terezija Puš, Marija Mužić, Mihailo, i Justina Bilić, Đorđe Litvinenko, Dušan Leskovac, Šime Barković, Jovan Dangubić, Ivan Laharnar, Jakob Bumber, Darinka Sondermajer, Milenko Milinković, građani varoši Lazarevac, seljani sela Jarkovca — Srez timočki.

Predsednik Stevan Ćirić: Pročitane molbe i žalbe uputiće se Odboru za molbe i žalbe. Izvolite čuti razna akta.

Sekretar Aleksandar Lazarević (saopštava): Narodnoj skupštini uputili su razna akta: Zanatlije grada Štipa; Pretstavnici grada Kraljeva; Udruženje opštinskih činovnika iz Niša; Odbor za zaštitu kožarske radinosti; Savez stanara Kraljevine Jugoslavije.

Predsednik Stevan Ćirić: Ova razna akta primaju se na znanje.

Gospodo narodni poslanici, imao bi sada čast da odgovorim na izvesna kratka pitanja, koja su g.g. narodni poslanici na mene uputili. Gospoda narodni poslanici, koja su pitanja uputili, jesu: Vojislav Lazić, Mita Dimitrijević i Dragiša Stojadinović. Pošto gospoda nisu prisutna, po dosadašnjoj praksi ta se pitanja skidaju sa dnevnog reda i ja mislim da mi, prema tome, nije dužnost da na ova pitanja odgovaram.

Po predašnjem Poslovniku bilo je tako, da se kratka pitanja skidaju uopšte sa dnevnoga reda, ako narodni poslanici, koji su pitanja stavili, nisu prisutni onoga trenutka kad na pitanja treba odgovoriti.

Prema tome sad bi imali da predemo na dnevni red, ali, gospodo narodni poslanici, pošto je odlukom Narodne skupštine na poslednjoj sednici rešeno, da se na prvoj narednoj sednici stavi na dnevni red pretres predloga budžeta državnih rashoda i prihoda sa predlogom finansijskog zakona za 1936/37 godinu, to ja, na osnovu § 31 Poslovnika, a u saglasnosti sa Kraljevskom vladom, kako taj paragraf propisuje, predlažem da se pretres predloga trgovačkog zakona skine sa dnevnog reda. Da li ovo Narodna skupština prima? (Prima).

Objavljujem da je predlog trgovačkog zakona skinut sa dnevnog reda.

Predlažem da ovu sednicu sa vašim pristankom zaključimo, a iduću zakazujem za sutra u 10 časova pre podne, sa dnevnim redom: Pretres u načelu predloga budžeta državnih rashoda i prihoda sa predlogom finansijskog zakona za 1936/37 godinu.

Prima li Narodna skupština predloženi dnevni red? (Prima).

Objavljujem da je današnja sednica zaključena. Sednica je zaključena u 13.20 časova.

PRILOZI

Gospodinu

PRETSEDNIKU NARODNE SKUPŠTINE

Beograd

Potpisanim narodnim poslanicima čast je, na osnovu § 69 Zakona o poslovnom redu u Narodnoj skupštini, podneti Narodnoj skupštini sledeći hitan predlog

REZOLUCIJE:

Narodna skupština stavlja u dužnost Kraljevskoj vladi, da neodložno izda shodna naređenja nadležnim vlastima, da u buduće ne smiju cenzurisati i zabranjivati u štampi govore narodnih poslanika, koji su držani u Narodnoj skupštini.

Tražimo na osnovu § 62 Zakona o poslovnom redu u Narodnoj skupštini, da se ovaj predlog Rezolucije oglasi za hitan.

16 februara 1936 godine

Beograd

Narodni poslanici:

Dr. Janko Baričević, s. r.; Vasilije Trbić, s. r.; Dragiša Stojadinović, s. r.; Dr. Srpk Vukanović, s. r.;
V. M. Popović, s. r.

Gospodinu

STEVANU ĆIRIĆU

Pretsedniku Narodne skupštine

Beograd

GOSPODINE PRETSEDNIČE,

Na osnovu §§ 51 i 61 Zakona o poslovnom redu u Narodnoj skupštini čast nam je dostaviti Vam predlog Zakona o privremenom oslobođenju poreza na zemljištu agrarnih subjekata, koji po dosadašnjim zakonima nisu uživali to oslobođenje kao i o otpisu njihove dužne poreze na zemljišta dodeljena im u svrhu sprovođenja agrarne reforme, s molbom na Vaš dalji zakonski postupak.

Istovremeno čast nam je izvestiti Vas, da tražimo hitnost za pomenuti zakonski predlog.

Izvolite, Gospodine Pretsedniče, primiti ovom prilikom uverenje o našem naročito poštovanju.

13 februara 1936 godine

Beograd

Narodni poslanici:

Dr. Mirko Kosić, s. r.; dr. Nikola Šijak, s. r.; dr. Milovan Pinterović, s. r.; Svešt. Miloje T. Marcikić, s. r.; dr. Aleksandar S. Butorka, s. r.; Milan Mravlje, s. r.; Stanko Lenarčić, s. r.; Ivan Janžeković, s. r.; dr. Stanko Hočevan, s. r.; Riko Fuks, s. r.; Koman Albin, s. r.; dr. Ivan Lovrenčić, s. r.; dr. Šime Kulišić, s. r.; dr. Dragan Damić, s. r.; dr. Muhamed Ridanović, s. r.; Mijo A. Kajić, s. r.; Nikola Preka, s. r.; dr. Luka Šoški, s. r.; Rudolf Plesković, s. r.; Karel Doberšek, s. r.; Dragoljub J. Ivanović, s. r.; Kosta

Dimitrijević, s. r.; Inž. Dimitrije Vujić, s. r.; Čedomir A. Pejkić, s. r.; Milan Kurilić, s. r.; Milivoje D. Isaković, s. r.; Jovo Zagorac, s. r.; dr. Vojislav Došen, s. r.; Aleksandar M. Lazarević, s. r.; Todor S. Todorović, s. r.; Vasilije Trbić, s. r.; Radivoje Nanović, s. r.; Dragiša Stojadinović, s. r.; Milovan Lazarević, s. r.; Muhamed Preljubović, s. r.; Ibrahim Sarić, s. r.; Damjan Arnautović, s. r.; dr. Srpk Vukanović, s. r.; Jeremija Protić, s. r.; Miloš Rašović, s. r.; Dako Markar, s. r.; Milinko R. Milutinović, s. r.; Vojislav Lazić, s. r.; Živko Danilović, s. r.; dr. Avdo Hasanbegović, s. r.; Vojislav V. Đorđević, s. r.; Joca Georgijević, s. r.; Rastko Petković, s. r.; (potpis nečitak); Vojislav Nenadić, s. r.; Inž. Vladimir Tišma, s. r.; Dragomir M. Milovanović, s. r.; dr. Uroš Stajić, s. r.; Luka Avramović, s. r.; Aleksandar M. Dačić, s. r.; Kosta Aleksić, s. r.; Inž. Nikola Kabalin, s. r.; dr. Mirko Došen, s. r.; Šukrija Kurtović, s. r.; (potpis nečitak); dr. Milan Glavinich, s. r.; Tanasije Dinić, s. r.; Avgustin Lukačić, s. r.; Rajko Turk, s. r.; dr. Živojin M. Popović, s. r.; dr. Janko Baričević, s. r.; Strahinja Borisavljević, s. r.; Sekula Zečević, s. r.; Pavao Matica, s. r.; Đorđe Jevtić, s. r.; Mustafa Mulalić, s. r.; Stamenko Stošić, s. r.; Ignjat Stefanović, s. r.; Pavle Gajić, s. r.; Joakim Kunjašić, s. r.

PREDLOG ZAKONA

Dr. Mirka Kosića i drugova, narodnih poslanika o privremenom oslobođenju poreza na zemljište agrarnih subjekata, koji po dosadašnjim zakonima nisu uživali to oslobođenje, kao i o otpisu njihove dužne poreze na zemljišta dodeljena im u svrhu sprovođenja agrarne reforme.

§ 1

Oslobađaju se do kraja 1939 godine od poreza na zemljište dodeljeno im u svrhu sprovođenja agrarne reforme u opšte oni agrarni subjekti, koji po dosadašnjim zakonima nisu uživali to oslobođenje.

§ 2

Porez, koji je ovim licima već razrezan na ta zemljišta, počev od 1929 godine, brisaće se, u koliko već nije naplaćen.

§ 3

Ovaj Zakon stupa na snagu danom obnarodovanja u „Službenim novinama”.

Gospodinu

STEVANU ĆIRIĆU

Pretsedniku Narodne skupštine

Beograd

GOSPODINE PRETSEDNIČE,

Na osnovu §§ 51 i 61 Zakona o poslovnom redu u Narodnoj skupštini čast nam je dostaviti Vam predlog Zakona o izmenama i dopunama Zakona o likvidaciji agrarne reforme na velikim posedima od 19 juna 1931 godine sa izmenama i dopunama od 5

decembra 1931 godine i 24 juna 1933 godine, s molbom na Vaš daljni zakonski postupak.

Istovremeno čast nam je izvestiti Vas, da tražimo hitnost za pomenuti zakonski predlog.

Izvolite, Gospodine Predsedniče, primiti ovom prilikom uverenje o našem naročitom poštovanju.

13 februara 1936 godine
Beograd

Narodni poslanici:

Dr. Mirko Kosić, s. r.; dr. Nikola Šijak, s. r.; Miloje T. Marcikić, s. r.; dr. Milovan Pinterović, s. r.; dr. Aleksandar S. Butorka, s. r.; Milan Mravlje, s. r.; Stanko Lenarčić, s. r.; Ivan Janžeković, s. r.; dr. Stanko Hočevan, s. r.; Riko Fuks, s. r.; Koman Albin, s. r.; dr. Ivan Lovrenčić, s. r.; dr. Šime Kulišić, s. r.; dr. Dragan Damić, s. r.; dr. Muhamed Ridanović, s. r.; Mijo A. Kajić, s. r.; Nikola Preka, s. r.; dr. Luka Šoški, s. r.; Rudolf Plesković, s. r.; Karel Doberšek, s. r.; Dragoljub Ivanović, s. r.; Kosta Dimitrijević, s. r.; Inž. Dimitrije Vujić, s. r.; Čedomir A. Pejkić, s. r.; Milan Kurilić, s. r.; Milivoje D. Isaković, s. r.; Jovo Zagorac, s. r. dr. Vojislav Došen, s. r.; Aleksandar M. Lazarević, s. r.; Todor S. Todirović, s. r.; Vasilije Trbić, s. r.; Radivoje Nanović, s. r.; Dragiša Stojadinović, s. r.; Milovan Lazarević, s. r.; Muhamed Preljubović, s. r.; Ibrahim Sarić, s. r.; Damjan Arnaudović, s. r.; dr. Srpko Vukanović, s. r.; Jeremija Protić, s. r.; Miloš Rašević, s. r.; Dako Makar, s. r.; Milinko R. Milutinović, s. r.; Vojislav Lazić, s. r.; Živko Danilović, s. r.; dr. Avdo Hasanbegović, s. r.; Vojislav V. Đorđević, s. r.; Joca Georgijević, s. r.; Rastko Petković, s. r.; Vojislav Nenadić, s. r.; Vladimir Tišma, s. r.; Dragomir Milovanović, s. r.; dr. Uroš M. Stajić, s. r.; Luka Avramović, s. r.; Aleksandar Dačić, s. r.; Kosta Aleksić, s. r.; Inž. Nikola Kabalin, s. r.; dr. Mirko Došen, s. r.; Šukrija Kurtović, s. r.; (potpis nečitak); dr. Milan Glavinić, s. r.; Tanasije Dinić, s. r.; Avgustin Lukačić, s. r.; Rajko Turk, s. r.; dr. Živojin M. Popović, s. r.; dr. Janko Baričević, s. r.; Strahinja Borisavljević, s. r.; Sekula Zečević, s. r.; Đorđe Jevtić, s. r.; Mustafa A. Mulalić, s. r.; Stamenko Stošić, s. r.; Ignjat Stefanović, s. r.; Pavle Gajić, s. r.; Joakim Kunjašić, s. r.; (potpis nečitak).

PREDLOG ZAKONA

Dr. Mirka Kosića i drugova, narodnih poslanika o izmenama i dopunama Zakona o likvidaciji Agrarne reforme na velikim posedima od 19 juna 1931 god., sa izmenama i dopunama od 5 decembra 1931 god. i 24 juna 1933 goidne.

§ 1

Stav 2 § 75 Zakona o likvidaciji Agrarne reforme na velikim posedima od 19 juna 1931 godine, sa izmenama i dopunama od 5 decembra 1931 godine, i 24 juna 1933 godine, ukida se i zamenjuje sledećim:

„Ako Privilegovana Agrarna banka neće da se koristi pravom prvokupa, onda to pravo prelazi na Savez agrarnih zajednica na čijem se području nalazi agrarna zemlja, koja je predmet kupoprodajnog ugovora.

Privilegovana Agrarna banka je dužna da se izjasni u roku od mesec dana od dana prijema kupo-

prodajnog ugovora, da li će se koristiti pravom prvokupa. Ako se Privilegovana Agrarna banka u tom roku ne izjasni, kao i ako izjavi, da neće da se koristi tim pravom, nadležni Savez agrarnih zajednica ima takoder u roku od mesec dana, počev od dana kada mu bude dostavljen kupoprodajni ugovor, da se izjasni, da li će se koristiti tim pravom prvokupa”.

§ 2

Ovaj Zakon dobija obaveznú snagu danom obnarodovanja u „Službenim novinama”.

Na osnovu § 63 Finansijskog zakona za 1934/35 i § 7 Zakona o budžetskim dvanaestinama za 1935/36 godinu Ministarski savet, na predlog Ministra trgovine i industrije i Ministra pravde, propisuje ovu

UREDBU

o izmeni Uredbe o prekidu zastarelosti zemljoradničkih menica

Član 1

Stav 1 člana 1 Uredbe o prekidu zastarelosti zemljoradničkih menica (Službene novine God. XVI 1934-Br. III-XXVIII str. 450) menja se i glasi:

„U slučaju kad bi menica zemljoradnika, (članova 1 i 2 Uredbe o zaštiti zemljoradnika) prvobitna ili prolongirana, imala da zastari do kraja 1936 godine bilo prema glavnom meničnom dužniku bilo prema regresnim dužnicima, zastarelost ostaje prekinuta (čl. 79 Meničnog zakona) ako je potraživanje već prijavljeno nadležnom sudu u smislu čl. 1 Uredbe o produženju rokova za utuženje menica od 18 maja 1933 godine, odnosno se zastarelost prekida ako potraživanje bude prijavljeno do kraja 1936 godine s tim, da, kako u prvom tako i u drugom slučaju, poverilac podnese tužbu najdalje do isteka 1936 godine.”

Član 2

Ova Uredba dobija obaveznú snagu kad se obnaruđuje u Službenim novinama.

II Br. 42049/K

28 novembra 1935 godine
Beograd

Ministar trgovine i industrije,

Vrbanić, s. r.

Ministar pravde,

Dr. Miškulin, s. r.

Ministarski savet na sednici svojoj od 20 decembra 1935 godine usvojio je u svemu prednju Uredbu.

MINISTARSKI SAVET

M. S. Br. 970

u Beogradu

Predsednik Ministarskog saveta
i Ministar inostranih poslova,

Dr. M. M. Stojadinović, s. r.

(sleđuju potpisi ostalih Ministara).

NARODNA SKUPŠTINA
KRALJEVINE JUGOSLAVIJE

Verifikacioni Odbor

VI Br. 7

21 februara 1936 godine
u Beogradu

GOSPODINE PRETSEDNIČE,

Čast mi je, na osnovu § 21 Zakona o poslovnom redu u Narodnoj skupštini, dostaviti Vam u prilogu pod /2 izveštaje Odborske većine i manjine Verifikacionog odbora po pitanju otvaranja stečaja g. Milanu Mijiću, narodnom poslaniku — na dalji zakonski postupak.

Izvolite primiti, Gospodine Pretsedniče, uverenje moga odličnog poštovanja.

Pretsednik Verifikacionog odbora,
Dr. Todor Lazarević, s. r.

Gospodinu

STEVANU ĆIRIĆU
Pretsedniku Narodne skupštine

Beograd

NARODNA SKUPŠTINA
KRALJEVINE JUGOSLAVIJE

Verifikacioni Odbor

VI Br. 7

21 februara 1936 godine
u Beogradu

NARODNOJ SKUPŠTINI

Verifikacioni odbor primio je 22 januara t. g. preko Pretsednika Narodne skupštine pretstavku g. Ferida Kulenovića, trgovca iz Ključa, po predmetu otvaranja stečaja g. Milanu Mijiću, narodnom poslaniku.

Odbor je na svojoj II sednici održanoj 19 t. m., uzeo u pretres pitanje otvaranja stečaja g. Milanu Mijiću, narodnom poslaniku. Posle iscrpne debate po tom pitanju, g. dr. Branko Miljuš, narodni poslanik, predložio je da se, na osnovu zaključka Okružnog suda u Bihaću Br.st. 3/933 od 10-II-1936 god., — koji je zaključak Pretsednik Odbora stavio na uvidaj sednici, — a po glasu koga zaključka je Okružni sud u Bihaću kao stečajni sud rešio, da se u smislu § 178/2 Zak. o steč. skine stečaj u stečajnom postupku protiv Mijića Milana iz Ključa, sa razloga što se je pokazalo u toku stečajnog postupka, da stečajna imovina nije dovoljna za pokriće troškova stečajnog postupka, a predlagač Ferid Kulenović iz Ključa, pozvan da položi kod rečenog suda predugjam za podmirenje troškova postupka, nije u danom roku tom pozivu udovoljio, — odbaci traženje o gubitku mandata.

Odboru je čast predložiti Narodnoj skupštini, da izvoli zaključiti da se odbacuje traženje da Narodna skupština oglasi da g. Milan Mijić, narodni poslanik, gubi poslanički mandat jer se nalazi pod stecištem, a to stoga što je originalnom javnom ispravom utvrđeno, da se g. Milan Mijić, narodni poslanik ne nalazi pod stecištem, pogotovo kad je po čl. 56 Ustava dolazak pod stecište samo privremena zapreka mandatu narodnog poslanika.

Odvojili su mišljenje g. g. Dr. Luka Šoški, dr. Ivan Jančić, Muhamed Preljubović i Vojislav Lazić.

Za izvestioca od strane Odborske većine određen je g. dr. Josip Rogić, a od strane Odborske manjine g. dr. Luka Šoški, narodni poslanici.

20 februara 1936 godine
Beograd

Pretsednik Verifikacionog odbora,
Dr. Todor Lazarević, s. r.

Sekretar,

Dr. Rogić Josip, s. r.

Članovi:

Petar Stojisavljević, s. r.; dr. Vuk Vujasinović, s. r.; Vojislav Lazić, s. r. (odvaja se); Mihailo Lukarević, s. r.; Karlo Gajšek, s. r.; Dr. Branko Miljuš, s. r.; Vojislav Gaćinović, s. r.

NARODNA SKUPŠTINA
KRALJEVINE JUGOSLAVIJE

Verifikacioni Odbor

VI Br. 7a

21 februara 1936 godine
u Beogradu

NARODNOJ SKUPŠTINI

Izveštaj

i odvojeno mišljenje manjine Verifikacionog odbora u predmetu poništenja mandata Mijića Đ. Milana, narodnog poslanika za srez Ključki.

Na odborskoj sednici Verifikacionog odbora, održanoj 19 februara 1936, većinom glasova odbijen je zahtev Ferida Kulenovića, trg. iz Ključa, da se mandat narodnog poslanika Milana Mijića proglasi izgubljenim. — Traženje se osniva na činjenici, da se Milan Mijić nalazi pod stečajem.

Manjina Verifikacionog odbora nije se mogla i ne može se saglasiti s tim zaključkom i sa razlozima, koje je većina navadala, a ti su: 1) Što je Okružni kao stečajni Sud u Bihaću zaključkom od 10 februara 1936 Br. St. 3/1933 riješio, da se stečaj proti g. Mijića skine u smislu § 178/2 stečajnog zakona, jer da stečajna imovina nije dovoljna za pokriće troškova stečajnog postupka, a predlagač, pozvan da položi predugjam za podmirenje troškova postupka, da u danom mu roku nije to učinio, i 2) da je sam predlagač za traženje stečaja nad g. Mijićem, nekim podneskom, koji da je pretsednik Verifikacionog odbora g. Todor Lazarević vidio, ali ga nije mogao odboru predložiti, — povukao svoje traženje za otvorenje stečaja.

Prvi razlog odborske većine ne može juridički zadovoljiti jer nije, pružen dokaz, da je zaključak Okružnog suda, kojim se stečaj skida, pravomoćan, pa sve dotle, dok taj zaključak nije pravomoćan stečaj postoji i g. Mijić je pod stečajem. S druge pak strane, dokgod stečaj postoji, važe i njegovi pravni učinci. A jedan od učinaka jeste po § 13, savezno sa § 9 br. 3 Zakona o izboru narodnih poslanika, da poslanik, koji je pod stečajem, gubi mandat.

Još manje juridički zadovoljava drugi razlog, navodno povlačenje zahteva g. Kulenovića za otvaranje stečaja, — bez obzira na to, je li ta tvrdnja

tačna ili nije. Stečaj je već bio pravomoćno otvoren zaključkom Okružnog suda u Bihaću od 18 aprila 1935 st. 3 1933/16, koji je potvrđen rešenjem Apelacionog suda u Sarajevu od 6 decembra 1935 Pl. 417/1933/1, protiv kojeg rešenja, po § 188 stečajnog zakona, nema daljne apelacije. Stečajni zakon doduše pozna skinuće stečaja i pristankom verovnika (§ 179), ali to biva onda, kad posle isteka roka za prijavljivanje tražbina svi masini verovnici, kao i svi oni koji su svoje tražbine prijavili u stečaj, pristanu da se stečaj skine. A da je taj slučaj nastupio, o tome nema ni traga, a kamo li dokaza u spisu, koji Odboru predleži. Da kako Ferid Kulenović nije jedini verovnik vidi se iz samog gore citiranog zaključka Okružnog suda, jer se tamo o njemu obaveštavaju još i Mladenović Đorđe i Spasoje iz Ključa, te Feind Makso i Josip Šozberger iz Bosanskog Petrovca. Svi oni imaju pravo da se žale protiv rešenja o skinuću stečaja (§ 188 i § 58 stečajnog zakona), prema čemu taj zaključak nije pravomoćan, što u ostalom ni većina odbora nije utvrdila.

Rasmatrajući dakle stvar makar samo s pravne strane i dolazeći nužno do zaključka, da stečaj još

postoji, većina je svojim zaključkom povredila zakon i manjina se time ne može saglasiti. Manjina je predložila, da se sednica odloži, a Predsednik da traži od Okružnog suda u Bihaću službeno obaveštenje o pravomoćnost zaključka o dizanju stečaja, i ako bi Sud potvrdio, da je taj zaključak pravosnažan, morao bi se doneti i sa strane ovoga odbora zaključak, da se predlog Ferida Kulenovića odbije, dok bi se u protivnom slučaju morao uvažiti.

Manjina odbora prema tome predlaže, da se izveštaj većine ne primi do znanja, već ovaj izveštaj, — time, da se predmet sa gornjih razloga vrati odboru na daljne zakonsko postupanje.

Za izvestioca manjine izabran je narodni poslanik g. dr. Luka Šoški.

20 februara 1936 godine
Beograd

Narodni poslanici:

Dr. Luka Šoški, s. r.; dr. Ivan Jančić, s. r.; Muhamed Preljubović, s. r.

INTERPELACIJA

Milana A. Božića i drugova, narodnih poslanika, na Predsednika Ministarskog saveta i Ministra inostranih poslova o zabrani štampanja u novinama rezolucije Jugoslovenske nacionalne stranke.

GOSPODINE PRETSEDNICE,

Od 10 do 14 februara ove godine održan je sastanak uglednih članova Jugoslovenske nacionalne stranke i završen rezolucijom koja glasi:

„Na poziv predsednika Jugoslovenske nacionalne stranke g. Nikole Uzunovića održana je od 10—14 februara o. g. u Beogradu uža konferencija stranke, koja je raspravljala o opštoj političkoj situaciji i o aktuelnim pitanjima nacionalne i državne politike. Konferencija je došla do ovih konstatacija i zaključaka:

JNS je osnovana da organizira saradnju naroda pri sprovođenju nove jugoslovenske politike na osnovi ideologije šestojanuarskog manifesta i Ustava zemaljskog od 3 septembra 1931 godine. Od samoga svog postanka ona je ovu svoju istorijsku dužnost časno ispunjavala. Sa uspehom je radila na konsolidaciji unutrašnjih prilika u duhu narodnog i državnog jedinstva. Za vreme njezinog režima Jugoslavija je postigla, po opštem priznanju, zavidne uspehe u međunarodnoj politici. Moderni Zakon o opštinama omogućio je nov život u opštinskim samoupravama i dao zamaha stvaranju novih demokratskih osnovica u našem javnom životu. Stranka je postavila na dnevni red neodložnih državnih pitanja zaštitu našeg seljaka, i činila je prve znatne pokušaje u borbi protiv nezaposlenosti. Uspela je da u narodu slomi staro-partijske razmirice i njezina politika organizacija je prvi put ujedinila u zajedničkom poslu širom cele države pripadnike svih plemena i vera. U tragičnim danima posle mučeničke smrti Kralja Ujedinitelja JNS je doprinela svoj veliki deo da je zemlja u miru i bez potresa mogla izdržati teške udarce sudbine i očuvati veru u bolju budućnost. Posle stupanja na vlast režima od 21 decembra 1934 JNS je pokazala u svom radu i držanju jednu uzdržljivost, koja se je naopako ocenjivala kao pasivnost, ali

u stvari bila je diktirana osećanjem patriotske dužnosti i želje da stranka ne ometa novoj vladi u teškoj situaciji sprovođenje jedne konsekventne nacionalne i državne politike. Iz istog patriotskog osećanja, koji interes države smatra za najviši zakon, JNS je odustala da samostalno nastupi na izborima 5 maja, jer je znala da bi podvojenost nacionalnih snaga sigurno dovela do izbornog rezultata, koji bi mogao da baci državu u politički kaos. Nije krivica do JNS ako su te njezine žrtve ostale uzaludne. Nije bilo u njezinoj moći da spreči sistematsko razbijanje nacionalnih redova i time jedno kobno slabljenje konsolidacionih snaga u narodu. Nije JNS odgovorna da je najzad moglo doći do obnove staro-partiskog plemenskog života i do reakcije, koja preti da upropasti istorijsko delo politike Kralja Aleksandra.

Ipak delatnost i aktivnost JNS nije ni jedan trenutak prestala. Veliki deo njezinih organizacija ostao je živ. Neokrnjen i budan prati njezin senatorski klub razvitak prilika u narodu i državi. Mnogobrojni narodni poslanici ostali su verni tumači strankinih težnji, i u najtežim vremenima odlični strankini radnici svojim akcijama u narodu dali su novog poleta idejama njezinog programa, koji je očuvao svu svoju svežinu i ostao najbolji kašiput svakog svešnjog, za narodno dobro zauzetog Jugoslovena. Stranka nije mogla da u punoj meri izvrši svoju zadaću ali se je baš u vremenu, kad se ona ne nalazi više na upravi zemlje, u širokim narodnim masama još više učvrstilo uverenje da je istinska jugoslovenska nacionalna politika kakvu propoveda program JNS, neophodna državna i nacionalna potreba.

Konferencija JNS sa žaljenjem konstatuje da je opšte političko i privredno stanje u zemlji sve teže. Slabljenje autoriteta državne vlasti oseća se u celom javnom životu. Razvila se je jedna opasna demagogija sa socijalnim i privrednim pitanjima. Otvoreno

i prikriveno separatistička misao razbija narodne redove. Na dnevni red se opet postavljaju pitanja koja su trebala da budu u bitnom interesu našeg nacionalnog i državnog razvitka za svagda zatvorena. Dosada nevidena plemenska zaoštrenost stvara stanje, koje zadaje najteže brige. Privredna i socijalna beda tišti široke slojeve naroda i zloupotrebljava se za razvijanje društveno-razornih težnja i agitacija. Ovakav razvoj prilika u državi izaziva duboku potištenost i uznemirenost u narodu i potkopava njegovu veru u samoga sebe i u vlastitu državu. Politički život razvija se opet u duhu staro-partijske razdvojenosti, koja vodi u nove teške sukobe. Politika Kraljevske vlade u praksi se provodi protiv osnovnih načela zdrave jugoslovenske ideologije i tera sve pozitivne jugoslovenske elemente u odlučnu opoziciju protiv današnjeg partizanskog režima.

Ovakovo stanje u državi više nego ikada opravdava osnovna načela šesto-januarskog manifesta i zemaljskog Ustava, kojih je bitna sadržina prikazana Prestonom besedom iz godine 1932 rečima, da državna celina i narodno jedinstvo ne mogu nikada biti predmet nikakvih pogađanja, nego moraju ostati iznad našeg dnevnog života i svih posebnih interesa. U tom duhu JNS je za stvaranje jednog istinskog nacionalnog demokratizma, koji ima da obezbedi ličnu slobodu i pravnu sigurnost, da dađe pojedincu i narodu punu mogućnost saradnje u vodstvu državnih i narodnih poslova, ali ima pre svega da služi nacionalnoj ideji kao vrhovnom zakonu našega narodnog života. JNS prema tome odbija od sebe pomisao na stvaranje totalitarne države, osuđuje fašističke i slične metode i ograđuje se od svakog terora, dolazio ma sa koje strane. Dosledna svome demokratskom programu, JNS nije nikada tražila za sebe isključivo pravo političke organizacije naroda i tu klevetu ona tim jače odbija, jer je baš ona stvorila zakon, po kome su osnovane, a i danas se osnivaju i druge političke stranke u zemlji. Predsednik stranke je u Senatu izričito izrazio želju, da se pored JNS stvore i druge političke jake organizacije.

Program JNS potpuno odgovara potrebama jedne zdrave državne i narodne politike. U tom programu ne samo da nisu potrebne nikakve osnovne izmene, nego naprotiv, njegovo praktično i dosledno sprovođenje omogućuje da se reše sva pitanja: narodno-politička, privredno-socijalna i prosvetna, koja danas nerešena ometaju izgrađivanje jugoslovenske države.

JNS osniva svoj program na misli jugoslovenskog unitarizma. To znači, da je ona protivna federaciji koja bi razjedinila sav narodni i državni život, ali je isto tako protivna i centralističkom uređenju države, koje sputava zdrave energije pojedinih delova naroda i pojedinih krajeva. Unitarizam znači i to, da je nosilac državnosti ceo naš narod i da se državna politika ne sme i ne može voditi pod uticajem jednog dela naroda ili jednog kraja, kao što se s druge strane ni jedan deo naroda ne može osloboditi svojih obaveza i dužnosti prema celini.

U skladu s tim principima, JNS smatra da je nastupilo krajnje vreme da se unutarnje uređenje države, kako to i Ustav predviđa, izvede po sistemu najširih samouprava i najdalekosežnije dekoncentracije vlasti u banovinama, zadržavajući za državu one poslove bez kojih državna celina ne može živeti. Pravedna raspodela finansijskih izvora u srazmeru državnih samoupravnih poslova ima pri tome da onemoguću dvotsruko opterećivanje naroda. Konferencija je odredila da jedan naročiti odbor u duhu

tih načela razradi stanovište stranke u svim pojedinostima.

Pri rasmatranju opšte političke situacije konferencija je pretresla i psihološke, narodno-političke, upravne, privredne i socijalne činjenice, koje zajedno čine kompleks pitanja poznat pod imenom hrvatsko pitanje. Duboko uverena da ispravna realna jugoslovenska politika može ukloniti glavne uzroke nezadovoljstva hrvatskog dela našeg naroda, nezadovoljstva, koje počinje da se u drugom obliku, a iz sličnih razloga širi i na druge delove naroda i države, JNS je voljna da podupre svaki ozbiljan pokušaj koji ide za uklanjanjem tih nezadovoljstava, i time za rešenjem i toga hrvatskog pitanja u okviru jugoslovenske unitarističke politike i u skladu sa narodnim i državnim jedinstvom. Svojim pozitivnim radom JNS će i sama doprineti sve što može u tom cilju, i voljna je da se, u tom duhu i na toj osnovi sporazumeva sa svima, koji iskreno žele da se u bratskoj ljubavi i međusobnom poštovanju, a na osnovu pune ravnopravnosti sviju delova naroda za svagda ukloni ova teška briga našega naroda.

Naročitu pažnju posvetila je konferencija privredno-socijalnom problemu našega naroda. Pridržavajući se načela, da je jugoslovenski seljak glavni hranilac i branilac države, i da može svoju ulogu vršiti samo ako je gospodarski zdrav, JNS smatra zaštitu seljaka u pogledu njegovog prezaduženja, podizanja njegove produkcije, cena i prode poljoprivrednih produkata zajedno od prvenstvenih briga naroda i države. Isto tako zaštita i ostalih radnih slojeva, osobito zanatlije, malog trgovca i radnika, hitna je dužnost koja ne trpi odlaganje. U toj vezi konferencija je pretresala pitanje sredenja kreditnih odnosa, problem poreskog opterećenja, javnih radova, minimalnih nadnica i posledica sankcija, a i problem sve većeg osiromašavanja javnih i privatnih nameštenika. Usvojeno je načelo da država u svrhu sistematskog i uspešnog rada za oživljenje narodne privrede mora pristupiti izvođenju planskog gospodarstva, i to u saradnji sa predstavnicima sviju grana naše privrede. Ta saradnja osigurala bi se najbolje uvođenjem u život zakona o Privrednom veću. Neki od pomenutih problema, a pre svega pitanje seljačkih dugova, postala su opća narodna i državna briga i moraju se rešiti ne samo enerličnom entervencijom države, nego i žrtvama celokupnog naroda i države. Naročiti odbor stranke izradiće u podrobnostima konkretno stanovište stranke po pojedinim pitanjima u duhu one narodne solidarnosti, koja jugoslovenskoj misli daje socijalnu sadržinu istinskog narodnog životnog programa.

Sa dubokim žaljenjem konferencija je saslušala referate o progonstvima jugoslovenskih nacionalnih elemenata, čija se akcija protiv razornih snaga u narodu neprikriveno sputava. Ugušuje se reč jugoslovenskih nacionalista u njihovoj odbrani protiv separatizma. Nezakonito se raspuštaju opštine, koje su u rukama pristaša JNS. Sprovode se novi izbori na teroristički način protiv JNS. Činovništvo, a naročito učitelstvo, premešta se, pa čak i otpušta zbog njegove jugoslovenske orijentacije, a u nekim krajevima osobito zbog njegovog rada u sokolstvu. Onemogućava se rad u narodu čak i parlamentarnim predstavnicima koji propovedaju jugoslovensku ideologiju. Konferencija svečano protestira protiv takvog rada Kraljevske vlade, izjavljuje svim žrtvama nacionalne ideje svoju solidarnost, i učiniće sve da ih zaštiti, odnosno da im pribavi zadovoljštinu.

Svi pokušaji da se narod za pozitivnu državnu politiku organizuje mesto u JNS u nekim drugim političkim strankama, a osobito pokušaj oživljenja i koalicije staro-partijskih plemenskih i verskih grupacija u JRZ, ostali su bez stvarnog rezultata. JNS ostala je u očima naroda ona stranka, u kojoj se mogu okupiti i doći do izražaja sve pozitivne jugoslovenske snage, bez obzira na staru podvojenost, a u duhu zdrave demokratije. Konferencija smatra da je došlo vreme da JNS snažnim korakom istupi iz dosadanjeg svog stava. Snabdevena moćnim oružjem svoga programa i izraženim realnim pogledima na aktuelne probleme naroda i države, sigurna da je u njezinim redovima još uvek okupljena većina ispravnog nacionalnog elementa, svesna svoje istorijske političke misije, JNS je dužna da razvije novu živu političku i organizacionu akciju. Konferencija se jednodušno saglasila sa sugestijama pretседnika stranke da treba shodnim merama osigurati što veći aktivitet vodstva stranke i njezinih organa. Odobrila je organizacioni plan, koji će stranci omogućiti da razvije u narodu i u njegovom zakonodavnom predstavništvu što uspešniju delatnost, i prihvatila je predloge za što širu i što uspešniju saradnju svojih organizacija pri vodstvu u sprovođenju političke stranke. Izrazila je svoje jednodušno poverenje pretседniku stranke da potrebnim, hitnim, formalnim odlukama osigura puno aktiviranje strankine delatnosti.

Svima prijateljima, koji su ostali verni organizaciji stranke, a i onima koji su, zabrinuti razvojem prilika u našoj otadžbini, može biti stali na stranu ili čak u najboljoj nameri svoje snage stavili na raspoloženje kojoj drugoj akciji, konferencija upućuje svoj pozdrav i poziv na novu saradnju, duboko uverena da će se u punoj meri pokazati, da JNS nikada nije bila veštačka tvorevina, nego istinska narodna organizacija, nastala iz narodne potrebe i nošenja pravim poverenjem naroda.

Dužnost sviju prijatelja i jednomišljenika stranke jeste da zbijaju svoje redove, učvršćuju organizacije i unose misli i načela stranke u narod. Time će najbolje osigurati saradnju svih jugoslovenskih snaga koje su za konstruktivnu jugoslovensku politiku i koje treba da slome plemenske i verske frontove, i dovedu do pune pobede veliku misao Kralja Ujedinitelja, koji je položio svoj život za nedeljivu privredno i socijalno zdravu, politički sređenu, moćnu i naprednu državu jedinstvenog jugoslovenskog naroda."

Beograd, 15 februara 1936 god.

Prednju rezoluciju Kraljevska vlada nije dopustila da se objavi ni u jednom organu javnosti, bilo

u celini bilo delimično. Dva tri lista mogla su doneti samo pojedina mesta iz nje, i to ne tekstuelno već samo u kratkom izvodu. Dok tako stvar stoji, Ministar šuma i rudnika, g. Đura Janković, na zboru u Osijeku, 16 februara ove godine, s krajnjim cinizmom i nečuvanom drskošću tvrdio je: „Kad su prethodno videli našu većinu, našu eklatantnu većinu, zaključila su to zasjedanje, ne obavestivši javnost šta su zaključili”.

Kraljevska vlada došla je na vlast s programom, u kome narodne slobode, demokratsko uređenje i parlamentarni sistem zauzimaju prvo mesto. Kako se taj program u praksi sprovodi, najbolje pokazuje ovaj akt cenzure, kojim je javnosti onemogućeno da sazna objektivno i svestrano izlaganje političkih gledišta Jugoslovenske nacionalne stranke, jedne stranke koja je s čašću i korisno po narod upravljala zemljom u najtežim prilikama i koja je brojala milijone članova i birača.

Jedan član Vladine većine g. V. Čvrkić, u njeno ime, s govornice Narodne skupštine imao je smelosti da kaže kako vlada Dr. Milana Stojadinovića nije dala slobodu štampe da bi se spasli od linča ljudi koji su služili autoritativnom režimu. Ti ljudi, međutim, u istini služili su mudro i državničkoj politici Velikog Kralja, služili verno i odano, jer je ta politika spasla državu od sloma, povratila u njoj mir i red, održavala slogu među plemenima, obezbedila poštovanje zakonitosti i podigla ugled Kraljevine Jugoslavije na strani do najvišeg stepena sjaja i snage.

Molimo Gospodina Pretседnika Vlade na nam odgovori:

1) Zašto je cenzura zabranila rezoluciju Jugoslovenske nacionalne stranke? Kako s takvim postupkom dovodi u sklad svoje izjave i izjave Kraljevske Vlade: da je došla na upravu da narodu povrati slobode, na prvom mestu slobodu štampe;

2) Zašto na taj način onemogućava stvaranje i delanje velikih političkih partija, i ako je to u svojim govorima preporučivao, te tako odozgo obezbeđuje monopol samo jednoj, svojoj J. R. Z. stranci;

3) Zašto je naredio zabranu objavljivanja ove rezolucije kad je to protivno i ovakvom Zakonu o štampi kako danas važi?

Tražimo prvenstvo za ovu interpelaciju.

17 februara 1936 godine
u Beogradu

Narodni poslanici:

Milan Božić, s. r., dr. Kosta Kumanudi, s. r., dr. Svetislav Popović, s. r.; Pavao Matica, s. r.; Šukrija Kurtović, s. r., Jovan Jovanović, s. r.

INTERPELACIJA

Milenka Glišića, narodnog poslanika, na Pretседnika Ministarskog saveta, Ministra trgovine i industrije i Ministra socijalne politike i narodnog zdravlja o izmeni Zakona o radnjama u vezi sa firmom „Bata” i o zabrani prodaje gumenih opanaka.

GOSPODINE PRETSEDNIČE
i GOSPODO MINISTRI,

Već dosta davno, a naročito u poslednje vreme vidimo iz dnevnih listova, da se na sve strane, širom naše otadžbine, sitne zanatlije: obučari, opančari, pa i manji kožari dižu, bune i protestuju protivu izvesnih stranih firmi, a naročito protivu poznate firme

„Bata”, tražeći od države zaštitu i pomoć, jer su došli u bezizlazan položaj i nalaze se na rubu propasti, zajedno sa svojim porodicama. Ovaj očajan vapaj naših sitnih i bednih zanatlija, njihove nejake dece i mnogobrojnih članova njihovih porodica, čuje se na sve strane i svuda. Ali, nažalost, izgleda, da baš oni, koji su upućeni na to, da štite naše građanstvo,

naše državljane, sinove ove zemlje, za koju su se oni junački i muški borili, ne vode računa o tom našem malom čoveku, o tom našem malom ali vrednom privredniku i ne čuju njegov očajan vapaj za pomoć i zaštitu. Merodavni gledaju sve to sa nevericom ili ih se ta stvar možda ništa ne tiče, jer verovatno imaju preča i važnija posla do li da se brinu o ovom malom nacionalnom čoveku, o čoveku koji će u danom momentu da bude prvi na braniku naše države i nacije.

Pomenuta firma „Bata” razgranala je svoje poslovanje po celoj našoj državi, otvarajući filijale po svima većim mestima, pa čak i po selima, čime je doveden u pitanje opstanak kako varoški tako i seoski stalež sitnih zanatlija, jer ovi nisu u stanju da izdrže konkurenciju u cenama sa ovom zloglasnom firmom, nego su prosto osuđeni na konačnu i sigurnu propast.

Sem toga ova je firma uvela u prodaju i gumeni opanak, koji je mnogo jeftiniji nego domaći kožni opanak, ali je u toliko opasniji jer je veoma štetan i opasan po zdravlje onih koji ga nose, što je slučaj sa našim seljacima, jer oni pribegavaju jeftinijoj obući bez obzira na sve ostalo, pa i na samo zdravlje. Ako uzmemo u obzir da je većina našeg stanovništva zemljoradničko, koje baš ovaj opanak najviše nosi, a koje stanovništvo ne može od posledica ove nehygijske obuće tražiti lekarsku pomoć i banjsko lečenje, to je u velikoj opasnost zdravlje baš onog velikog dela našeg naroda na kome ova država i počiva, koji sačinjava njen temelj. Da je gumeni opanak štetan po zdravlje onih koji ga svakodnevno po svakom vremenu nose, to je priznao i

sam Sanitetski savet Ministarstva socijalne politike i narodnog zdravlja, o čemu postoji zvaničan dokument. Da je seljački svet, — koji ovaj opanak najviše nosi — zaista temelj ove države i to je tačno.

Na osnovu toga suviše je i dalje dokazivati da je intervencija nadležnih u ovom pravcu neophodna i nužna, i prirodno bi bilo da je ta ista nadležna vlast povelu računa o tom pitanju i bez ove interpelacije.

Na kraju ovog razlaganja čast mi je umoliti Gospodina Predsednika Ministarskog saveta i g. g. Ministre, da mi u Narodnoj skupštini odgovore sledeće:

1) Da li oni uviđaju svu ozbilnost položaja u kome se nalaze naše zanatlije i naši mali privrednici, i da li su spremni da im ukažu svoju pomoć i kako?

2) Da li je g. Ministar trgovine i industrije voljan da Zakon o radnjama podvrgne izmeni i dopuni, čime bi se sprečio ubitačan rad stranim firmama, naročito firmi „Bata” i time zaštitio naš sitan zanatlija?

3) Da li je g. Ministar socijalne politike i narodnog zdravlja spreman da zabrani prodaju gumenih opanaka firmi „Bata”, jer su oni štetni po zdravlje našeg seljačkog naroda?

Molim hitnost za ovu interpelaciju.

Primate, Gospodine Predsedniče i g. g. Ministri, izraz moga osobitog poštovanja.

18 februara 1936 godine
u Beogradu

Milenko Glišić, s. r.
narodni poslanik

INTERPELACIJA

Sekule Zečevića, narodnog poslanika, na Ministra poljoprivrede o snabdevanju naroda u Srezu nevesinjskom sa semenom jarog ječma i krompira.

GOSPODINE MINISTRE,

Na osnovu čl. 72 Zakona o poslovnom redu u Narodnoj skupštini čast mi je podneti na Gospodina Ministra poljoprivrede sledeću

INTERPELACIJU

Mojom interpelacijom na Gospodina Ministra građevina još u junu prošle godine tražio sam da se popravkom puteva, koji su upropašćeni od poplave, dade narodu prilika za zaradu, da bi mogao nabaviti hrane i da bi se bar unekoliko otklonila opasnost od gladi, jer je već tada suša bila uzela tolike razmere i znalo se da idemo u susret gladnoj godini.

Mojom nedavnom interpelacijom na Gospodina Ministra socijalne politike i narodnog zdravlja izneo sam takode očajno stanje naroda Sreza nevesinjskog, koje je u zadnje doba nastupilo i tražio da se hitno izašalje hrana kako bi se otklonila glad koja već hara u srezu.

I pored toga moga predviđanja šta će nas snaći, po ovim mojim interpelacijama nije dovoljno urađeno, tako da je narod usled nestašice hrane bio pri-

siljen da pojede svu zalihu ječma, a krompir mu nije ni rodio, koji je pored ječma njegova najglavnija hrana, tako da mu nije ostalo ništa za seme. Sad je već izvesno da će ostati nezasejani prolećni usevi: ječam i krompir, jer se u tim planinskim krajevima malo seje zimskog useva.

Pitam Vas, Gospodine Ministre:

Jeste li upoznati sa ovakvim prilikama u našim krajevima;

Šta ste uradili i šta mislite preduzeti da narod odmah a najdalje do 15 marta ove godine dobije potrebno seme, bilo kao pomoć od Ministarstva bilo kao pozajmicu preko Pripomoćne zaklade?

Molim Vas, Gospodine Ministre, da mi istim putem odgovorite.

Tražim hitnost za ovu interpelaciju.

17 februara 1936 godine
u Beogradu

Sekula Zečević, s. r.
narodni poslanik

INTERPELACIJA

Dr. Uroša Stajića, narodnog poslanika, na Ministra prosvete o povraćaju gimnazije u Caribrodu.

GOSPODINE MINISTRE,

Caribrod je za bugarske uprave imao svoju gimnaziju još od 1881 godine. Do 1913 godine ta je gimnazija bila trirazredna (progimnazija) — a onda je pretvorena u šestorazrednu. Kada je Caribrodski srez 1920 godine prisajedinjen Jugoslaviji, ova bugarska šestorazredna gimnazija pretvorena je u srpsku šestorazrednu gimnaziju.

Nažalost, ova je gimnazija krajem 1928/29 školske godine ukinuta. Prilikom njenog zatvaranja gimnazija je brojala 250 učenika. Zatvaranje ove gimnazije bilo je motivisano nemanjem dovoljnog broja kvalifikovanih nastavnika. U stvari njeno zatvaranje bilo je posledica opšte redukcije gimnazija.

Prema tome, Caribrod je imao progimnaziju od 1881 do 1913 godine, a šestorazrednu gimnaziju od 1913 do 1929 godine ili ukupno punih 48 godina.

Gimnazija je imala svoju državnu zgradu, nasledenu od Bugara, 6 učionica, 1 salu za gimnastiku i svečanosti, 5 odeljenja sporednih prostorija i školsko dvorište od 3.000 kv. metara. Danas je u gimnazijsku zgradu smeštena građanska škola.

Inventar gimnazije je i danas na licu mesta. Delimično je obnovljen i popunjen. Jedan deo inventara nalazi se kod Pirotske gimnazije (deo učila i nekoliko predmeta boljeg nameštaja).

Školske 1930/31 godine na mesto ove gimnazije otvorena je građanska škola. Ona danas broji: 4 razreda sa 150 učenika, 1 upravitelja, i 3 nastavnika sa svršenom višom pedagoškom školom, 1 profesora i jednog suplenta sa svršenim filozoskim fakultetom i 1 stručnog učitelja. I pored odličnog nastavnog osoblja građanska škola nije dala željene rezultate, jer nema tradiciju, ne uživa povlastice koje uživaju gimnazije, i ne uživa onaj autoritet i uvaženje kod naroda ovoga kraja koje je uživala gimnazija.

Opšta je želja ovoga kraja da se ponova otvori u Caribrodu ako ne šestorazredna, a ono četvororazredna gimnazija.

Opšti razlozi, koji neminovno diktuju ponovno otvaranje ove gimnazije ovi su: Caribrod je mesto koje ima gimnaziju kao svoju pedesetogodišnju tradiciju. Stanovništvo mesta i sreza je privredno pasivno, te ne može svu svoju omladinu uposliti na domu, već je prinudeno da jedan deo omladine šalje u srez radi rada i zarade. Omladina se rado školuje, i to ne sa namerom da dobije službu, već radi obrazovanja. Danas nije retko sresti u Caribrodskim selima veliki broj seljaka sa gimnazijskom spremom, koji su kao obični seljaci ostali na domu, gde obrađuju zemlju, gaje stoku i vrše sve težačke poslove. Gimnazijska sprema je kod njih tradicija i potreba, a gimnazija kao neki narodni univerzitet, koji oni smatraju za ponos i ugled kad svrše. Građanska škola im to ne pruža.

Sem toga Caribrod je granično mesto koje ima veliki broj činovničkih porodica (oko 150) i to mahom bez ikakvog imanja, usled čega su prinudene da svoju decu školuju i šalju u Pirotsku gimnaziju, gde deca ostaju bez roditeljske kontrole i sa oskudnim izdržavanjem.

Pored ovih opštih postoje i specijalni razlozi za ponovno otvaranje gimnazije u Caribrodu. Caribrod sa srezom, do 6 novembra 1920 godine bio je

sastavni deo bugarske teritorije. Do tada, kao što sam rekao, imao je šestorazrednu gimnaziju. Prisajedinjenjem Jugoslaviji Caribrod je privremeno držao a potom izgubio tu ustanovu, što iz viših državnih razloga i našeg nacionalnog prestiža nije trebalo da bude.

Jugoslavija, kao zemlja ekonomski jača i kulturno naprednija, ne sme da izgubi tu činjenicu iz vida: da gimnazije vrše vrlo važnu nacionalnu i kulturnu misiju, a specijalno Caribrodsko gimnazija koja ima pored toga i ulogu naše nacionalne predstraže.

Građanska škola, i pored odličnog nastavnog osoblja, ne može vršiti tu misiju.

Naročito ne treba izgubiti iz vida činjenicu, da na dodirnoj graničnoj teritoriji s one strane granice — u Bugarskoj ima 7 progimnazija (Codeč, Kalotina, Komštica, Bukurovci, Dragoman, Nedeljšte i Vrapča) i 1 punu gimnaziju u Trnu, koji nije veći od Caribroda.

Budžetski razlozi takode ne mogu biti smetnja otvaranju ove gimnazije, jer:

1) Postoji zgrada i inventar bivše šestorazredne gimnazije;

2) Budžetom građanske škole obezbeđeno je materijalno izdržavanje otvorenih gimnazijskih odeljenja;

3) Budžetom Banske uprave u Nišu obezbeđena je redovna godišnja pomoć od 7 do 10.000 dinara, kojom bi se sumom još bolje obezbedilo izdržavanje novo-otvorene gimnazije do kraja budžetske godine.

Isto tako ni lični rashodi ne mogu biti smetnja otvaranju ove gimnazije, jer u građanskoj školi već postoje dva nastavnika sa fakultetskom spremom, te za ovu budžetsku godinu neće biti potrebe za postavljanjem novih nastavničkih snaga, pošto bi ovi sa nastavnicima građanske škole dopunjavali predmete po strukama. Nastavnici građanske škole izvršili bi postupnu likvidaciju građanske škole, a na njihova mesta postupno dolazili nastavnici gimnazije.

Prilikom pretresa budžetskih dvanaestina u Finansijskom odboru, kada je bilo govora o budžetu područnog Vam Ministarstva, Vi ste, Gospodine Ministre, obećali da ćete ukazom vratiti nižu gimnaziju Caribrodu. Međutim, Vi ste, Gospodine Ministre, i prošle i ove godine otvorili niže i više gimnazije u mnogim beznačajnim i manjim mestima, gde apsolutno to nikakva potreba nije diktovala, sem partijske, a Caribrodu niste hteli vratiti njegovu gimnaziju, gde je punih 40 godina postojala.

Ja sam Vam po istoj ovoj stvari, prošle godine 15 oktobra, uputio i pitanje na koje mi, nažalost, ni do danas niste odgovorili. Ja neću da ulazim u motive koji su Vas za to rukovodili, ali hoću da Vam skrenem pažnju i kao predstavnik toga kraja, koji odlično poznaje prilike u njemu, i kao Jugosloven, da ste time našoj nacionalnoj stvari i prestižu naše države naneli kod ovog naroda i preko granice veliku štetu.

Taj je srez i ekonomski i kulturno potpuno zanemaren. Briga o njegovom nacionalnom prosvetivanju poverena je policiji i žandarmima. Zbog toga, što se za napredak njegov ništa ne čini, narod ovoga

sreza ima utisak da je Jugoslovenska vlast u njemu privremena, okupatorska. Koliko se malo vodi računa o prosvetnim prilikama ovoga sreza najbolji je dokaz, pored ukidanja gimnazija i taj: što već tri godine stoje nekoliko školskih zgrada nedovršenih, i ako za njihovo dovršenje nije potrebna velika suma, i što već nekoliko škola sa devet odeljenja od početka školske godine ne rade, jer Ministarstvo prosvete još nije stiglo da postavi učitelje na upražnjena mesta, i ako sam za to i kod Načelnika za Osnovnu nastavu i kod samog Gospodina Ministra toliko puta intervenisao i molio.

Pobuden svim ovim, i rukovođen razlozima koje sam napred izneo, ja Vam, Gospodine Ministre, upućujem ovu interpelaciju, koja je u stvari obnovljeno pitanje koje sam Vam po istoj stvari 18 oktobra prošle godine uputio, a na koje Vi ni do danas niste smatrali za potrebno da mi odgovorite, — i molim da mi u najkraćem roku na istu odgovorite.

1) Smatrate li da je naš nacionalni interes i interes prestiža naše države, da se u ovom srezu prosvetnim prilikama veća pažnja obrati?

2) Hoćete li Caribrodu vratiti gimnaziju, koju je on imao punih 48 godina, i to ako ne punu, a ono polugimnaziju?

3) Hoćete li to učiniti u ovoj godini, pošto se tome ne protive, kao što sam napred izneo, nikakvi razlozi, pa ni finansijski?

S obzirom na važnost ovog pitanja tražim hitnost za ovu interpelaciju.

22 februara 1936 godine

u Beogradu

Dr. Uroš M. Stajić, s. r.
narodni poslanik

INTERPELACIJA

Dr. Uroša Stajića, narodnog poslanika na Ministra građevina o izgradnji puteva u Srezu caribrodskom

GOSPODINE MINISTRE,

Caribrodski srez spada u krajeve koji nemaju puteva. Jedan skoro prosečen put Caribrod—Vidlič—Visoko, koji treba da vezuje Caribrod i usputna sela sa starim putem Pirot—Visoko Ržana—bugarska granica, na mnogim mestima je nedovršen, i stoga za kolski saobraćaj teško upotrebljiv.

• Drugi deo sreza t.zv. Trnski kraj uopšte nema puta. Stari put, koji vezuje Caribrod—Trn, neupotrebljiv je jer ide samom ivicom granice, i samo do sela D. Nevlje. Njime se može proći samo danju i uz naročitu dozvolu pogranične straže. Tim putem mogu se služiti samo dva tri usputna sela (Slivnica, Verzar i D. Nevlje). Sva ostala sela u zaleđini toga kraja, između bugarske granice i reke Jerme, niti se mogu služiti tim putem, niti imaju drugoga puta, sem konjskih staza, koje su zimi, kad zaveju snegovi i kad okiši, potpuno neprohodne. Ovaj trnski deo sreza zbog nedostatka jednog glavnog kolskog puta, koji bi ga presecao, trpi neobično mnogo jer preko 12 sela i zaseoka lišeni su normalnog saobraćaja i gotovo potpuno otsečeni od obližnjih tržišta u Caribrodu i Pirotu. Tamošnji zemljoradnici niti mogu što oterati, niti što doterati sa dotičnih tržišta.

Smatram da je nepotrebno da iznosim važnost i značaj dobrih puteva i zgodnih saobraćajnih veza za privredni i kulturni napredak jednoga kraja. Za Caribrodski srez specijalne prilike diktuju da se tom pitanju posveti naročita pažnja.

1) Caribrodski srez je granični srez, koji ne samo iz privrdnih već i iz vojničkih razloga treba da ima dobre puteve. Ovo u toliko pre što su na suprotnoj — bugarskoj — strani, izgrađeni odlični putevi koji vode granici i jedan odlični šose, koji ide paralelno sa granicom duž celog Caribrodskog sreza.

2) Od dana prisajedinjenja ovog sreza našoj državi, a to je za punih 17 godina za privredni i

kulturni napredak njegov naša država gotovo ništa nije učinila. Šta više srez je izgubio izvesne kulturne ustanove, koje je od ranije bugarske uprave nasleđio. Takav je slučaj sa Caribrodskom gimnazijom koja je u Caribrodu postojala još od 1881 i ukinuta 1929 godine.

3) Zbog toga što se za napredak ovoga kraja dosada vrlo malo uradilo, narod ovoga sreza ima utisak da je od države zanemaren, ili da je privremeno okupiran; i najzad

4) Okolnost, da pogranična oblast bugarska danas ima i bolje puteve i veći broj narodnih škola, i nekih sedam progimnazija po selima i višu Gimnaziju u Trnu, kao i druge kulturne i privredne ustanove koje Caribrodski srez nema, zbog čega naš nacionalni i državni prestiž u očima ovoga naroda znatno trpi, mislim da je za svakoga pa i za Vas, Gospodine Ministre, dovoljno jasno.

Iz tih razloga čast mi je uputiti Vam ovu interpelaciju, za koju tražim odgovor u najkraćem vremenu.

1) Smatrate li, s obzirom na iznete činjenice, da su putevi u Caribrodskom srezu neophodno potrebni?

2) Hoćete li staviti potrebna sretstva i kad da se dovrši put Caribrod—Vidlič—Visoka Ržana?

3) Hoćete li staviti sretstva i kad da se izradi put koji će vezivati trnski deo Caribrodskog sreza sa Caribrodom?

4) Hoćete li staviti sretstva i kad da se trnski deo Caribrodskog sreza veže sa putem Pirot—Lužnički srez?

Za ovu interpelaciju tražim hitnost.

22 februara 1936 god.

Beograd

Dr. Uroš M. Stajić, s. r.
narodni poslanik

INTERPELACIJA

Albina Komana, narodnega poslanca, in tovarišev na Ministra saobraćaja Gospoda Dr. Mehmeda Spaha, radi zaposlitve progovnih delavcev.

GOSPOD MINISTER!

Na tisoče progovnih delavcev bilo je te dni obveščenih, da bodo morali ostati do konca meseca marca 30 (trideset) dni na brezplačnem dopustu. Pri skromnih mezdah od 18—30 dinarjev dnevno z vsakovrstnimi odtegljaji komaj hranijo sebe in svoje družine, ako so vse dni v mesecu zaposleni.

Z uvedbo brezplačnih dopustov pa so z družinami vred prepuščeni stradanju. Kajti z 200—400 dinarjev mesečnih prejemkov je izključeno delavskim družinam živeti.

Velika ovira za popolno zaposlitev progovnih delavcev je poleg splošnih premajhnih kreditov tudi dejstvo, da se krediti za mezde in material nahajajo v skupni postavki budžeta Ministrstva saobraćaja. Običajno je, da se nakupi večjo količino materiala, vsled česar zmanjka denarja za delavske mezde.

Zato bi bilo nujno potrebno v budžetu Ministrstva saobraćaja deliti postavke za mezde in za material. Istočasno bi trebalo povišati kredit za mezde najmanj za dva milijona dinarjev.

Z ozirom na to čast mi je vprašati Vas, Gospod Minister, kaj mislite ukreniti v pogledu zaposlitve progovnih delavcev in Vas prosim, da mi izvolite odgovoriti ustmeno v Narodni skupščini na prvi prihodnji seji sledeče:

1) Ali ste pripravljeni v bodočem proračunu Ministrstva saobraćaja oddeliti postavko za delavske mezde od postavke za nabavo materiala?

2) Ali ste pripravljeni povišati postavko za delavske mezde za najmanj dva milijona dinarjev, da bi se moglo polno zaposliti progovne delavce?

Izvolite sprejeti, Gospod Minister, izraze mojega odličnega spoštovanja.

19 februara 1936
Beograd

Narodni poslanec:

Koman Albin, s. r.; Milan Mravlje, s. r.; Pleskovič
Rudolf, s. r.; Stanko Hočevan, s. r.

СТЕНОГРАФСКЕ БЕЛЕШКЕ
НАРОДНЕ СКУПШТИНЕ
КРАЉЕВИНЕ ЈУГОСЛАВИЈЕ

I РЕДОВАН САЗИВ

ЗА 1935/36 ГОДИНУ

КЊИГА III.

ОД XVI ДО XXVII РЕДОВНОГ САСТАНКА

ОД 26 ФЕБРУАРА ДО 30 МАРТА 1936 ГОДИНЕ

БУЏЕТСКА ДЕБАТА У НАЧЕЛУ И У ПОЈЕДИНОСТИМА

СТЕПАНОВСКОЕ
НАРОДНОЕ СКАЗАНІЕ
КРАСНЫМЪ ИЗОБРАЖЕНІЕМЪ

1 ПЕРВОЕ СКАЗАНІЕ

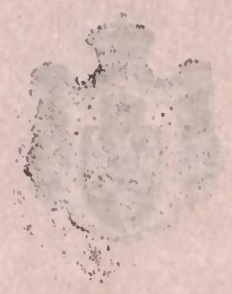
ВЪ 1881 ГОДУ

ВЪ МОСКВѢ

ОТЪ XVI ДО XXVI ПЕРВОГО СКАЗАНІА

ОТЪ СКАЗАНІА ДО СКАЗАНІА

ВЪ МОСКВѢ ВЪ 1881 ГОДУ

Претседништво Народне скупштине

Претседник
СТЕВАН ЋИРИЋ

Потпретседници:

ФРАЊО МАРКИЋ

Др. ЈОСИП РЕЖЕК

РАДИСАВ ВУЧЕТИЋ

Секретари:

АНТЕ Љ. КОВАЧ

ВОЈИСЛАВ НЕНАДИЋ

МУСТАФА А. МУЛАЛИЋ

АЛЕКСАНДАР М. ЛАЗАРЕВИЋ

Др. ДРАГАН ДАМИЋ

Народни посланици

Аврамовић Лука, Алексић Коста, Антић Боривоје Д., Антонијевић Душан, Аранђеловић Јован, Арежина Миљкан, Арнаутовић Дамјан, Аћимовић Велимир Ж., Аћимовић Јордан др., Ауер Људевит др.;

Банић Милан, Баричевић Јанко др., Баџак Милан Љ., Бенко Јосип, Белинић Винко, Бешировић Воца Шериф, Бешировић Димитрије, Блажић Милан, Богавац Петар П., Божиновић Љубомир, Божић Јакша, Божић Милан А., Борисављевић Страхиња, Бошковић Михаило, Бранковић Ђорђе др., Бренчич Михаел, Брујић Јован С., Бубић Стеван др., Будимир Симо Ђ., Буторка Александар др.;

Васић Тихомир, Вебле Андреј др., Величковић Миладин Б., Веселиновић Милорад др., Видец Антон, Врбић Велимир, Вујасиновић Вук др., Вујић Димитрије, Вукановић Српко др., Вук ићевић Милан, Вучетић Радисав;

Гавриловић Никола, Гавриловић Ото, Гајић Павле, Гајић Радомир, Гајшек Карло, Галогача Петар, Гаћиновић Војислав Ј., Георгијевић Јоца М., Главинић Милан др., Глишић Миленко, Голубовић Милан, Горњак Винко, Грба Милован др., Грђић Ристо В.;

Давинић Брана, Дамић Драган др., Даниловић Живко Ј., Дачић Александар М., Димитријевић Живојин, Димитријевић Коста, Димитријевић Љутица др., Димитријевић Мита, Димитријевић Стојадин, Димић Радосав М., Динић Танасије Ђ., Добершек Карел, Добровић Милан, Добросављевић Бранко Д., Дошен Војислав др., Дошен Мирко др., Дургутовић Мустафа И.;

Ђикић Алојзије, Ђорђевић Војислав В., Ђурић Боривоје М., Ђуровић Данило, Ђуровић Михаило;

Ерцеговац Богдан;

Живадиновић Борисав П., Живковић Тодор М., Живковић Радосав Т.;

Загорац Јово, Зејнел-бег Ибрахим Страцимир, Захарић Чедомир И., Зељковић Бошко Н., Зечевић Секула, Зубер Никола, Зупанчич Фран;

Иванишевић Петар, Ивановић Драгољуб, Иванчевић Душан, Ивековић Богдан др., Ибрахимпашић Абдула, Илић Вељко др., Исаковић Миливоје Ђ.;

Јанжековић Иван, Јанковић Десимир, Јанковић Драгутин др., Јанковић Стеван, Јанчич Иван др., Јањић Војислав др., Јевремовић Драгољуб др., Јевтић Богољуб Д., Јевтић Ђорђе, Јевтић Животије, Јеличић Цветко, Јовановић Василије др., Јовановић Ђорђе др., Јовановић Јован, Јовановић Љубомир, Јовановић Никола, Јовичић Радоје, Јојић Велимир, Јоксимовић Зарије, Јоксимовић Угрин, Јуриша Иван др.;

Кабалин Никола, Кајић Мијо А., Казимировић Владимир П., Кадих Алија, Каламатијевић Михаило, Калембер Бранко др., Калуђерчић Бранко др., Капетановић Исметбег Гавран, Каћански Стеван, Кашанин Јоцо, Кашпер Михаил др., Керсник Антон, Клар Франц др., Кнежевић Богољуб, Крстић Анте, Кожул Марко др., Којић Драгутин др., Коман Албин, Комненовић Мирко, Коце Јуре др., Косић Мирко др., Косовић Петар Р., Костренчић Лука, Краљевић Драган др., Крафт Стеван др., Крстић Михаило, Крстић Стојан Ст., Крстић Симо, Кузељевић Сретен, Куленовић Џафербег др., Кулишић Шиме др., Кумануди Коста др., Куњашић Јаоким, Курилић Милан Ј., Куртовић Војко, Куртовић Шукрија, Курсулић Велимир Ј.;

Лазаревић Александар М., Лазаревић Милан, Лазаревић Милован, Лазаревић Никон, Лазаревић Тодор др., Лазић Војислав, Ленарчич Станко, Ловренчич Иван др., Лукаревић Михаило Т., Лукачич Августин;

Љешевић Михаило К.;

Макар Дако, Марјанац Симо, Маркић Фрањо, Марковић Ђорђе др., Марковић Миленко др., Марцикић Милоје Т., Мастровић Анте, Матица Парао, Махник Артур, Мијић Милан Ђ., Мијовић Александар др., Мијушковић Лука, Микашиновић Ђуро Д., Микић Сава, Милановић Живота, Милетић Вјекослав др., Милијановић Велимир, Милинчић Богдан Ј., Миловановић Драгомир М., Милошевић Душан Р., Милошевић Душан С., Милошевић Радивоје, Милутиновић Милинко Р., Миљуш Бранко др., Мирковић Димитрије С., Михаиловић Тодор, Михаиловић Илија П., Мишкулин Миле др., Мохорич Иван, Мравље Милан, Мулалић Мустафа, Мурадбашић Осман;

Нановић Радивоје, Недељковић Урош, Ненадић Војислав, Ненадовић Јован Б., Никитовић Часлав др., Николић Бранко др., Николић Живко Ј., Николић Милован Ђ., Николић Славко, Нићифоровић Спаса, Новачан Антон др., Новаковић Нико др., Новаковић Стјепан;

Пантић Љубомир, Патрногић Хаџи-Љуба, Пауновић Бранко, Паштровић Манфред, Певец Рудолф, Пејин Гојко Ж., Пејкић Чедомир А., Пеливановић Малић, Перић Миливоје Ђ., Перовић Душан, Перовић Милан Р., Петковић Милан, Петковић Растко, Петровић Богдан, Пинтеровић Милован др., Плескович Рудолф, Повреновић Матија К., Поздерац Нурија, Поповић Аћим С., Поповић Велимир М., Поповић Душан, Поповић Живојин др., Поповић Живко, Поповић Коста др., Поповић Михаило др., Поповић Новица М., Поповић Светислав др., Предован Крсто, Прека Никола, Прекоршек Иван, Прелубовић Мухамед, Протић Јеремија П.;

Радочић Данило В., Рајакровић Милоје М., Рамадановић Рамадан Ф., Ратковић Бранко Т., Рафаиловић Живојин, Рафаиловић Миливоје, Рашковић Милош др., Рашовић Милош М., Режек Јосип др., Риђановић Мухамед Д., Рогић Јосип др., Ружичић Марко В.;

Савић Обрен, Санто Гавро др., Сарић Ибрахим, Секулић Милан др., Симић Стеван, Сладојевић Чедомир П., Сокић Милоје, Сокић Момчило, Соколовић Никола, Спасовић Вукашин, Стајић Урош др., Станковић Александар, Станковић Светозар, Станковић Светолик С., Степанов Миливој, Стефановић Игњат Б., Стијић Милан др., Стојадиновић Драгиша, Стојадиновић Драгомир, Стојадиновић Михаило, Стојисављевић Петар, Стошовић Добривоје, Стошић Стаменко, Суботић Душан;

Тасић Светозар С., Тешић Максим, Тишма Владимир, Тодоровић Бранислав А., Тодоровић Тодор С., Томашевић Жарко, Томић Бранко, Томић Јеврем, Тонић Тодор Р., Трбић Василије, Трпковић Ставра Т., Турк Рајко;

Ћирић Стеван, Ћумаџић Хусејин;

Урошевић Мирко Ил.;

Физир Виктор, Фукс Рико др.;

Хасанбеговић Авдо др., Хафизадић Сулејман др., Хаџи-Ристић Спира, Хорват Фрањо, Хочевар Станко;

Цветковић Драгиша, Цветић Јосип, Црлић Лазар, Цујан Ћиро;

Чапљић Рагиб, Чвркић Војко Р., Чејовић Ђуро, Чолаковић Крста;

Шакић Иван, Шемров Фран др., Шијак Никола др., Широла Брнас Антон, Шошки Лука др., Шушић Живко.

Министарски савет

(Од 22 децембра 1935 године до 7 марта 1936 године)

Претседник Министарског савета и Министар иностраних послова др. Милан М. Стојадиновић;

Министар унутрашњих послова др. Антон
Корошец;

Министар војске и морнарице, почасни ађутант
Њ. В. Краља, армијски ђенерал Петар Р.
Живковић;

Министар саобраћаја др. Мехмед Спахо;

Министар без портфеља др. Шефкија Бехмен;

Министар пољопривреде Светозар Станковић;

Министар социјалне политике и народног здравља
и заступник Министра физичког васпитања
народа Драгиша Цветковић;

Министар трговине и индустрије др. Милан
Врбанић;

Министар грађевина др. Марко Кожул;

Министар шума и рудника Ђура Јанковић;

Министар просвете Добривоје Стошовић;

Министар финансија Душан Летица;

Министар правде др. Миле Мишкулин;

Министар пошта, телеграфа и телефона
др. Бранко Калуђерчић;

Министар без портфеља др. Михо Крек.

Министарски савет

(Од 7 марта 1936 године)

Претседник Министарског савета и Министар иностраних послова **др. Милан М. Стојадиновић;**

Министар унутрашњих послова **др. Антон Корошец;**

Министар саобраћаја **др. Мехмед Спахо;**

Министар без портфеља **др. Шефкија Бехмен;**

Министар пољопривреде **Светозар Станковић;**

Министар социјалне политике и народног здравља и заступник Министра правде **Драгиша Цветковић;**

Министар трговине и индустрије **др. Милан Врбанић;**

Министар грађевина **др. Марко Кожул;**

Министар шума и рудника **Ђура Јанковић;**

Министар просвете **Добривоје Стошовић;**

Министар финансија **Душан Летица;**

Министар пошта, телеграфа и телефона **др. Бранко Калуђерчић;**

Министар без портфеља **др. Михо Крек.**

Министар војске и морнарице, армијски ђенерал **Љубомир Марић;**

Минисар без портфеља **Војислав В. Ђорђевић;**

Министар физичког васпитања народа **др. Јосип Рогич.**

